Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-Н P. MENGOZZI
представено на 28 юни 2012 година [1]

Съединени дела C-399/10 P и C-401/10 P

Bouygues SA,
Bouygues Télécom SA
срещу
Европейска комисия и др.
и
Европейска комисия
срещу

Френска република и др.

„Обжалване — Държавни помощи — Понятие — Предимства, предоставени пряко или непряко чрез държавни ресурси — Финансови мерки в полза на France Télécom“

1. С жалбите си Bouygues SA и Bouygues Télécom SA (дело C-399/10 P), две учредени по френското право дружества, второто от които осъществява дейност на френския пазар за мобилна телефония (наричани по-нататък „дружествата Bouygues“), и Европейската комисия (дело C-401/10 P) искат отмяната на Решение на Общия съд на Европейския съюз от 21 май 2010 г. по съединени дела Франция и др./Комисия (T-425/04, T-444/04, T-450/04 и T-456/04, Сборник, стр. II-2099, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“), с което този съд, от една страна, отменя член 1 от Решение 2006/621/ЕО на Комисията от 2 август 2004 г. относно държавната помощ, приведена в действие от Франция в полза на France Télécom (ОВ L 257, стр. 11, наричано по-нататък „спорното решение“), и от друга страна, обявява, че не следва да се произнася по исканията за отмяна на член 2 от това решение.

I – Обстоятелства, предхождащи спора, и спорното решение

2. France Télécom (наричано по-нататък „FT“), което е начело на група, осъществяваща дейност в областта на доставката на далекосъобщителни мрежи и услуги, е акционерно дружество, което се котира на борсата и 56,45 % от чийто капитал през 2002 г. е собственост на френската държава. На 31 декември 2001 г. FT обявява в публикувания си баланс за 2001 г. нетен дълг в размер на 63,5 милиарда евро и загуба в размер на 8,3 милиарда евро. Към 30 юни 2002 г. нетният дълг на FT достига 69,69 милиарда евро, от които 48,9 милиарда евро облигационен дълг с падеж в периода от 2003 г. до 2005 г.

1 — Език на оригиналния текст: френски.

3. Предвид финансовото положение на FT в интервю, публикувано на 12 юли 2002 г. в ежедневника Les Echos (наричано по нататък „изявлението от 12 юли 2002 г.“), френският министър на икономиката, финансите и промишлеността заявява следното:

„Ние сме мажоритарен акционер с 55 % от капитала […]. Държавата акционер ще действа като разумен инвеститор и ако [FT] има затруднения, ще предприемем адекватни мерки […]. Повтарям, че ако [FT] има проблеми с финансирането, което не е така понастоящем, държавата ще предприеме необходимите мерки за тяхното преодоляване. Вие отново пускате слуха за увеличаване на капитала… Не, със сигурност не! Просто потвърждавам, че своевременно ще предприемем адекватни мерки, ако е необходимо […]“.

4. В прессъобщение относно финансовото положение на FT от 13 септември 2002 г. (наричано по-нататък „изявлението от 13 септември 2002 г.“) френските власти обявяват следното:

„След извънредните загуби от първото шестмесечие [FT] е изправено пред сериозен недостиг на собствени средства. Това финансово положение отслабва потенциала на [FT]. [Френското п]равителство[…] следователно е решено да поеме изцяло своите отговорности […]. [Френската д]ържава ще подкрепи [FT] в изпълнението на този план и от своя страна ще допринесе за същественото увеличаване на собствените средства на [FT] в срок и по начин, определени в зависимост от пазарните условия. Дотогава [френската] държава[…] ще предприеме, ако е необходимо, мерки, които да позволяват да се избегнат всякакви проблеми с финансирането на [FT]“.

5. На 2 октомври 2002 г. е назначен нов изпълнителен директор на FT. Прессъобщението за това назначение (наричано по-нататък „изявлението от 2 октомври 2002 г.“) гласи следното:

„[…] В този контекст [новият изпълнителен директор на FT] ще разполага с подкрепата на държавата акционер, която е решена да поеме изцяло своите отговорности. [Френската д]ържава[…] ще подпомогне изпълнението на оздравителните дейности и от своя страна ще допринесе за увеличаването на собствените средства на [FT] при условия, които ще бъдат определени при тясно взаимодействие с [и]зпълнителния директор на [FT] и [у]правителния съвет. Както вече бе посочено, ако е необходимо, междувременно [френската] държава[…] ще предприеме мерки, които да позволят да се избегнат всякакви проблеми с финансирането на [FT]“.

6. На заседанието на Управителния съвет на FT от 4 декември 2002 г. новите ръководители на FT представят план за действие, озаглавен „Ambition France Télécom 2005“ (наричан по-нататък „план „Ambition 2005“), насочен главно към уравновесяването на баланса на FT чрез увеличаване на собствените средства с 15 милиарда евро.

7. Представянето на план „Ambition 2005“ е придружено от прессъобщение на министъра на икономиката, финансите и промишлеността от 4 декември 2002 г., (наречено по-нататък „съобщението от 4 декември 2002 г.“), което гласи следното:

„Министърът на икономиката […] потвърждава подкрепата на [френската] държава за одобрения от управителния съвет на [FT] на 4 декември [2002 г.] план за действие. 1) Групата [FT] представлява вътрешно съгласувана индустриална единица, чиито резултати са забележителни. Днес обаче [FT] трябва да се справи със своята дестабилизирана финансова структура, с нуждата от собствени средства и от рефинансиране в средносрочен план. Това положение е резултат от провала на зле управлявани и извършени в момента на най-голям финансов „балон“ предходни инвестиции и по-общо от спада на пазарите. Невъзможността на [FT] да финансира развитието си по начин, различен от поемането на дългове, утежни това положение. 2) [Френската д]ържава[…], която е мажоритарен акционер, поиска от новите ръководители да възстановят финансовото равновесие на [FT], като в същото време запазят

целостта на групата […] 3) Като се има предвид изготвеният от ръководителите план за действие и перспективата за възвръщаемост на инвестицията, [френската] държава[…] ще участва в увеличаването на собствените средства с 15 милиарда евро пропорционално на дела си от капитала, т.е. с инвестиция от 9 милиарда евро. [Френската] държава[…] акционер възнамерява да действа като разумен инвеститор. [FT] трябва да определи конкретните начини и срокове за увеличаване на собствените си средства. [Френското п]равителство[…] желае това да се извърши, като най-внимателно се вземе предвид положението на индивидуалните акционери и на работниците и служителите акционери на [FT]. За да даде възможност на [FT] да предприеме пазарна операция в най-подходящия момент, [френската] държава[…] е готова да плати авансово своя дял от увеличаването на собствените средства чрез предоставянето на [FT] на временен заем от акционер, при лихва при пазарни условия. 4) Целият дял на [френската] държава[…] във [FT] ще бъде прехвърлен на публичното промишлено-търговско предприятие [Предприятие за петролни изследвания и дейности (ERAP)]. То ще сключи заеми, като използва финансовите пазари, за да финансира дела на [френската] държава[…] в увеличаването на собствените средства на [FT]“.

8. На 4 декември 2002 г. Френската република уведомява Комисията за предвидените в план „Ambition 2005“ финансови мерки, включително за обявения същия ден проект за заем от акционер.

9. На 11 и 12 декември 2002 г. FT пуска две последователни емисии облигации на обща стойност 2,9 милиарда евро.

10. На 20 декември 2002 г. ERAP, чрез което към 14 април 2003 г. френската държава притежава 28,6 % от капитала на FT, изпраща на последното парафиран и подписан проектодоговор за заем от акционер (наричан по-нататък „офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г.“). FT не подписва този проектодоговор и заемът от акционер така и не се предоставя.

11. На 15 януари 2003 г. FT сключва заеми, като издава облигации на обща стойност от 5,5 милиарда евро. Тези облигационни заеми не са обезпечени или гарантирани от държавата. На 10 февруари 2003 г. FT подновява част от синдикиран кредит с настъпващ падеж в размер до 15 милиарда евро.

12. На 4 март 2003 г. стартира предвидената в план „Ambition 2005“ операция по увеличаването на собствените средства. На 24 март 2003 г. FT увеличава капитала си с 15 милиарда евро. Френската държава участва в тази операция с 9 милиарда евро, пропорционално на дела си от капитала на FT. Операцията приключва на 11 април 2003 г. FT приключва финансовата 2002 година със загуба от около 21 милиарда евро и нетен финансов дълг от около 68 милиарда евро. Балансът за финансовата 2002 година, публикуван от FT на 5 март 2003 г., показва повишаване на оборота с 8,4 %, на оперативната печалба преди амортизационни отчисления с 21,1 % и на оперативния резултат с 30,9 %. Към 14 април 2003 г. френската държава притежава 58,9 % от капитала на FT.

13. На 22 януари 2003 г. дружествата Bouygues сезират Комисията с оплакване относно някои помощи, предоставени от френската държава на FT и на Orange в рамките на рефинансирането на FT.

14. На 3 август 2004 г. Комисията уведомява френските власти за спорното решение. Член 1 от това решение предвижда, че „поставен в контекста на изявленията […] от и след юли 2002 г., заемът от акционер, предоставен от [Френската република] на [FT] през декември 2002 г. под формата на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро, представлява държавна помощ, несъвместима с общия пазар“ [неофициален превод]. Съгласно член 2 от спорното решение „[п]омощта по член 1 не подлежи на възстановяване“ [неофициален превод].

15. Комисията констатира, че от юни 2002 г. финансовото положение на FT се характеризира със сериозни структурни проблеми, а балансът му не е бил уравновесен. Според нея към датата на изявлението от 12 юли 2002 г. всяко допълнително спадане на рейтинга на дълга на FT щяло да доведе до загубването на неговия ранг на сигурна инвестиция и рейтинговите агенции S & P и Moody's били готови да намалят този рейтинг до равнище „junk bond". Според Комисията през юли 2002 г. FT изпаднало в криза на доверие.

16. В съображение 186 от спорното решение Комисията констатира, че мерките от декември 2002 г., които са предмет на уведомлението, били предшествани от няколко изявления и мерки на френските власти от и след юли 2002 г. От една страна, тези изявления и мерки позволявали да се разберат по-добре причините за мерките от декември 2002 г. и техният обхват. От друга страна, тези изявления и мерки оказали влияние върху представата на пазарите и икономическите оператори за положението на FT през декември 2002 г. По-нататък Комисията приема, че било възможно изявленията и мерките от и след юли 2002 г. да се разглеждат като едно цяло, за което може да се приеме, че би могло да постави в опасност държавни ресурси (съображение 187). Тя установява времево несъответствие между предимствата за предприятието, които били особено изразени през юли 2002 г., и потенциалното ангажиране на държавни ресурси, което изглеждало по-ясно установено през декември. Според Комисията обаче не е лесно да се установи по несъмнен начин дали изявленията от юли 2002 г. са могли да ангажират поне потенциално държавни ресурси. Тезата, че изявленията от юли 2002 г. са помощи, „следователно е новаторска, но вероятно не е лишена от основание" [неофициален превод] (съображение 188). Комисията обаче счита, че не разполага с достатъчно доказателства, които да ѝ позволят да установи наличието на помощ въз основа на тази теза (съображение 189).

17. Ето защо тя съсредоточава анализа си върху взетите от декември 2002 г. нататък мерки, за които френската държава е отправила уведомление и за които приема, че наличието на ангажиране на държавни ресурси и на предимство било по-очевидно, „при положение че се вземе предвид влиянието, което предварителните изявления оказват върху пазара" [неофициален превод]. По-нататък Комисията посочва, че офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г. предоставяла предимство в полза на FT, тъй като му позволявала да увеличи средствата си за финансиране и да успокои пазара относно способността си да изпълнява своите задължения в срок. Въпреки че споразумението за заем така и не е подписано, „създаденото на пазара привидно впечатление за наличието на такъв заем може да предостави предимство на FT, тъй като пазарът приема, че финансовото положение [на FT] е по-устойчиво […]" [неофициален превод] (съображение 194). Тя приема, че фактът, че дадено предимство произтича от поемането на задължение от държавата, водещо до потенциално, но не и до непосредствено прехвърляне на ресурси, не изключва възможността това предимство да е предоставено чрез държавни ресурси. Според Комисията „потенциална допълнителна тежест за държавните ресурси е създадена от съобщението за предоставянето на заема от акционер в съчетание с реализирането на предхождащи това предоставяне условия, от създаденото на пазара привидно впечатление за действителното предоставяне на този заем и накрая, от изпращането на парафирания и подписан договор за заем от ERAP на FT" [неофициален превод] (съображение 196).

18. Комисията стига до извода, че въпросните мерки представляват държавна помощ, несъвместима с общия пазар. Тъй като нейното отражение обаче не могло да се прецени точно, възстановяването ѝ щяло да противоречи на зачитането на правото на защита. Освен това, тъй като Комисията извършила общ анализ на доказателства, различни от офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г., и въпросът за съвместимостта на такова поведение с правилата в областта на държавните помощи бил нов, това щяло да противоречи и на принципа на защита на оправданите правни очаквания.

II – Обжалваното съдебно решение

19. С жалбите си до Общия съд Френската република, FT, дружествата Bouygues и Association française des opérateurs de réseaux et services de télécommunications [Френско сдружение на операторите на далекосъобщителни мрежи и услуги] искат (пълната или частичната) отмяна на спорното решение.

20. В обжалваното съдебно решение, след като приема, че различните жалбоподатели имат правен интерес, Общият съд разглежда направената от Комисията в спорното решение квалификация „държавна помощ“. В това отношение в точка 221 той отбелязва, че „на първо място, следва да се разгледа дали изявленията от и след юли 2002 г. и проектът за заем от акционер от декември 2002 г., взети поотделно или в тяхната съвкупност, предоставят едно или няколко предимства на FT. При положителен отговор, на второ място, следва да се прецени дали тези евентуални предимства в полза на FT произтичат от прехвърляне на държавни ресурси. При положителен отговор, на трето място, следва да се разгледа дали тези евентуални предимства, произтичащи от държавни ресурси, са били предоставени при спазване на критерия за разумния частен инвеститор, действащ в условията на пазарна икономика“.

21. Що се отнася най-напред до изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г., в точка 234 от обжалваното съдебно решение Общият съд установява, че „в [спорното] решение Комисията надлежно доказва, че [те] са предоставили значително предимство на FT, тъй като са му позволили да спечели отново доверието на финансовите пазари, направили са възможен, по-лесен и по-евтин достъпа на FT до нови кредити, необходими за рефинансирането на краткосрочните му дългове в размер на 15 милиарда евро, и в крайна сметка са допринесли за стабилизирането на твърде крехкото му финансово състояние, което през юни и юли 2002 г. било на крачка от това да се влоши значително“. В следващата точка Общият съд приема за установено също, че „Комисията събира съвкупност от косвени доказателства, позволяващи да се установи, че вследствие на изявлението от 12 юли 2002 г. и последвалите го изявления, както и на съобщението от 4 декември 2002 г. за проекта за заем от акционер рейтинговите агенции са дали на FT по-благоприятен рейтинг от този, който първоначално са дали или са възнамерявали да дадат предвид финансовата криза, в която се намира“. В точка 237 той отбелязва, че „взети в тяхната съвкупност, посочените изявления са оказали решаващо влияние върху реакцията на рейтинговите агенции и че тази реакция на свой ред е решаваща за възстановяване на образа на FT в очите на инвеститорите и кредиторите, както и за поведението на актьорите на финансовите пазари, които впоследствие участват в рефинансирането на FT“. Накрая, в точка 240 той стига до извода, че „положителният и стабилизиращ за рейтинга на FT ефект, който произтича пряко от изявленията от и след юли 2002 г. и от волята на френските власти, неизбежно води до предоставянето на финансово предимство на FT и до засилване на икономическото му положение. Сама по себе си тази констатация позволява на Комисията да стигне до извода, че на FT е предоставено предимство по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО, без да е необходимо да се определя количественият израз на това предимство“.

22. По-нататък в точка 243 и сл. от обжалваното съдебно решение Общият съд разглежда въпроса „дали сам по себе си заемът от акционер, който остава единствено на стадия на неподписан от FT проектодоговор и който така и не се реализира, е предоставил на FT допълнително и отделно предимство в сравнение с предимството, описано в точки 235—237 [от обжалваното съдебно решение]“. В точка 244 Общият съд се позовава на съображение 194 от спорното решение, „според което независимо от факта, че договорът за заем от акционер така и не е подписан от FT и следователно не е изпълнен, той предоставя предимство в полза на FT, тъй като му позволява да увеличи финансовите си възможности, да успокои пазара относно способността си да изпълни задълженията си в срок и по този начин да повлияе на условията за предоставяне на заем на FT“, като уточнява, че „създаденото на пазара привидно впечатление за наличието на този заем [е това, което] може да предостави предимство на FT, тъй като

пазарът счита, че финансовото положение [на FT] е по-устойчиво“. В точка 245 Общият съд посочва, че „доколкото […] Комисията приравнява така описаното предимство на ефект, който успокоява пазара, и на създаване на привидно впечатление у третите лица, че заемът от акционер е предоставен на FT, това предимство явно се смесва с предимството, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г., и по-специално с предимството, свързано със съобщението от 4 декември 2002 г. за проекта за заем от акционер, които вече са оказали подобен ефект върху финансовите пазари и са довели до подобряване на условията за предоставяне на заем на FT“. В следващата точка той обяснява, че „изглежда изключено проектът за заем от акционер, който е предмет на парафиран, подписан и изпратен от ERAP на FT договор, да може да окаже, по подобие на съобщението за него от 4 декември 2002 г., идентично или поне подобно влияние върху тези пазари“, тъй като „изпращането на договора за заем от акционер от ERAP на FT на 20 декември 2002 г. не е публично оповестено отделно и в допълнение към направеното на 4 декември 2002 г. съобщение за проекта за заем от акционер“.

23. В точки 251?256 от обжалваното съдебно решение Общият съд проверява дали Комисията „е установила надлежно, че простата възможност за FT да прибегне едностранно и безусловно до кредитна линия в размер на 9 милиарда евро, която е предмет на договора за заем от акционер, представлява предимство в негова полза дори при положение че проектодоговорът така и не е подписан от него, нито е изпълнен“. Всъщност според Общия съд от спорното решение се установява „с минимално необходимата яснота и точност“, че Комисията е взела предвид такова допълнително и отделно предимство в сравнение с предимството, описано в точки 235—237 от обжалваното съдебно решение, произтичащо от „изявленията от и след юли 2002 г.“ и от съобщението от 4 декември 2002 г. (точки 248?250). В резултат на анализа си Общият съд стига до извода, че такова доказателство липсва, тъй като Комисията не е проверила дали предвид условията за изпълнение на разглеждания договор за заем, той е свързан с конкретни благоприятни икономически последици за FT (точка 257).

24. В точка 262 и сл. от обжалваното съдебно решение Общият съд разглежда въпроса дали установените по-горе предимства произтичат от прехвърляне на държавни ресурси. Първо, той отхвърля тезата на дружествата Bouygues, че такова прехвърляне било последица от изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. поради открития, неточен и условен характер на тези изявления и поради факта, че не е доказано, че те отговарят на „условията за едностранно поето правнообвързващо задължение на държавата, дори само под формата на писмо за намерение, [предполагащо] прехвърляне на държавни ресурси по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО“ (точки 268?289).

25. След това Общият съд разглежда въпроса дали е установено прехвърляне на държавни ресурси, що се отнася, от една страна, до съобщението от 4 декември 2002 г. и от друга страна, до офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г.

26. Що се отнася до съобщението от 4 декември 2002 г., Общият съд отбелязва, че нито Комисията, нито дружествата Bouygues поддържат, че това съобщение предполага от гледна точка на френското административно или гражданско право прехвърляне на държавни ресурси, и поради това той не следва да разглежда този въпрос (точки 293?295). В точка 296 Общият съд добавя, че „във всички случаи произтичащото от съобщението от 4 декември 2002 г. прехвърляне на държавни ресурси може да съответства единствено на предимство, състоящо се в откриването на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро, както изрично е предвидено в това съобщение. От една страна, както бе припомнено в точка 292 [от обжалваното съдебно решение], Комисията не е характеризирала надлежно това предимство в [спорното] решение. От друга страна, това предимство е отделно от предимството, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г., за което в посоченото решение се приема, че е налице (вж. точка 243 и сл. [от обжалваното съдебно решение]), без с това да се засяга въпросът дали последното се състои в подобряване на условията за рефинансиране на FT и/или в евентуалното покачване на курса на

неговите акции и облигации“. В следващата точка Общият съд уточнява, че „изискване[то] за връзка между идентифицираното предимство и прехвърлянето на държавни ресурси предполага, че посоченото предимство съответства на еквивалентна тежест, която обременява държавния бюджет […]. Не такъв обаче е настоящият случай, що се отнася до връзката между установеното в [спорното] решение предимство, [произтичащо от] изявленията от и след юли 2002 г., от една страна, и твърдяното прехвърляне на [публични] ресурси, състоящо се в откриването на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро, така както е предвидено в съобщението от 4 декември 2002 г. за проекта за заем от акционер, от друга страна“. Ето защо той стига до извода, че Комисията не е доказала, че въпросното съобщение предполага прехвърляне на държавни ресурси.

27. Що се отнася до офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г., Общият съд приема само, че „доколкото Комисията не е установила надлежно в [спорното] решение наличието на предимство, произтичащо от самата оферта за сключване на договор (вж. точки [254?257 от обжалваното съдебно решение]), на още по-голямо основание е невъзможно Общият съд да заключи, че е налице свързано с това предимство прехвърляне на държавни ресурси“ (точка 299).

28. Накрая Общият съд разглежда въпроса дали „въз основа на общия си подход (вж. точка 266 [от обжалваното съдебно решение]) Комисията все пак основателно е могла да прецени изявленията от и след юли 2002 г. във връзка със съобщението за проекта за заем от акционер и с изпращането на договора за заем от акционер, за да заключи, че в случая е изпълнен критерият за прехвърляне на държавни ресурси“ (точки 302?309). В края на това разглеждане той стига до извода, че „макар Комисията да е могла да вземе предвид съвкупността от събития, които предхождат и са оказали влияние върху окончателното решение на френската държава от декември 2002 г. да подкрепи FT чрез заем от акционер, за да характеризира предимството, тя не е успяла да докаже наличието на прехвърляне на държавни ресурси, свързано с това предимство“.

III – Производството пред Съда и исканията на страните

29. На 4 август 2010 г. дружествата Bouygues подават в секретариата на Съда жалба срещу обжалваното съдебно решение (дело C-399/10 P). На 5 август 2010 г. Комисията също подава в секретариата на Съда жалба срещу това съдебно решение (дело C-401/10 P). С определение на председателя на Съда от 28 февруари 2011 г. е допуснато встъпването на Кралство Дания и Федерална република Германия по дело C-399/10 P в подкрепа съответно на Комисията и на Френската република. По-късно Кралство Дания оттегля искането си за встъпване. С определение на председателя на Съда от 8 септември 2011 г. дела C-399/10 P и C-401/10 P са съединени за целите на устната фаза на производството и на съдебното решение.

30. По дело C-399/10 P дружествата Bouygues искат Съдът да отмени обжалваното съдебно решение; да се произнесе по същество и да отмени, от една страна, член 1 от спорното решение в частта, в която Комисията мълчаливо, но несъмнено отказва да квалифицира като държавна помощ изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г., и от друга страна, член 2 от това решение; при условията на евентуалност, в случай че приеме, че фазата на производството не позволява постановяването на окончателно решение по делото, да върне делото на Общия съд за ново разглеждане; да осъди Комисията, FT, Френската република и Федерална република Германия да заплатят съдебните разноски. По дело C-401/10 P те препращат към изложените в тяхната жалба искания.

31. По дело C-401/10 P Комисията иска Съдът да отмени обжалваното съдебно решение, в частта в която се отменя член 1 от спорното решение и Комисията е осъдена да понесе собствените си съдебни разноски, както и тези, направени от Френската република и от FT по дела T-425/04 и T-444/04, и да върне делото за ново разглеждане на Общия съд, без да се произнася по съдебните разноски. По дело C-399/10 P Комисията се присъединява към исканията на дружествата Bouygues с изключение на исканията за отмяна на член 1 от спорното решение в частта, в която мълчаливо, но несъмнено се отказва да се квалифицират като държавна помощ изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г., както и за отмяна на член 2 от това решение и за осъждане на Комисията да понесе направените от нея съдебни разноски и тези, направени от дружествата Bouygues.

32. FT и Френската република искат Съдът да отхвърли жалбите на дружествата Bouygues и на Комисията, а ако ги уважи — да върне делото за ново разглеждане от Общия съд. В случай че Съдът отмени съдебното решение и откаже да върне делото за ново разглеждане от Общия съд, те искат Съдът да уважи изцяло или частично съответните им искания пред първата инстанция и да осъди дружествата Bouygues и Комисията да заплатят съдебните разноски.

33. Федерална република Германия подкрепя исканията на Френската република и иска също Съдът да осъди дружествата Bouygues и Комисията да заплатят направените от встъпилите страни съдебни разноски.

IV – По жалбите

34. В подкрепа на жалбата си по дело C-399/10 P дружествата Bouygues излагат две правни основания, изведени, първото, от грешки при квалификацията като помощ на изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. и второто, от грешки при квалификацията като помощ на предоставения от френската държава на FT през декември 2002 г. заем от акционер под формата на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро.

35. От своя страна в рамките на жалбата си по дело C-401/10 P Комисията се позовава на три правни основания. Първото е изведено от противоречивите мотиви на обжалваното съдебно решение, второто се отнася до твърдяна грешка при прилагане на правото при тълкуването на член 87, параграф 1 ЕО, а третото поставя въпроса за изопачаване на спорното решение.

A– *По оплакванията за нарушение на член 87, параграф 1 ЕО*

36. В следващите точки ще бъде разгледано на първо място оплакването, изложено от дружествата Bouygues в рамките на първото правно основание в тяхната жалба, че Общият съд неправилно отказал да квалифицира като помощ изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г., и след това заедно оплакванията, изложени от дружествата Bouygues в рамките на второто правно основание в тяхната жалба и от Комисията в рамките на второто правно основание в нейната жалба, относно квалификацията като помощ на заема от акционер, предоставен от френската държава на FT. Тъй като условието за финансиране на помощите чрез държавни ресурси е в основата на спора между страните, преди да бъдат разгледани посочените оплаквания, следва да се припомни накратко съдебната практика в това отношение.

1. Припомняне на съдебната практика относно условието за финансиране на помощта чрез държавни ресурси

37. Съгласно установилата се като постоянна съдебна практика ангажирането на държавни ресурси е сред условията за наличието на помощ, поради което помощта трябва да предполага тежест за държавния бюджет.

38. Макар на настоящия етап от развитието на правото относно държавните помощи да става въпрос за утвърден принцип, това невинаги е било така и в първоначалната си практика Съдът изглежда по-скоро склонен да търси държавния произход на дадена мярка *алтернативно* в публичния характер на използваните за нейното финансиране ресурси *или* във възможността да бъде приписана на държавата [2]. Така в решение от 1985 г., с което трябва да се произнесе дали е помощ паричното подпомагане на земеделските стопани, финансирано от оперативен излишък на френската Caisse nationale de crédit agricole, Съдът посочва изрично, че „дадена помощ не трябва непременно да бъде финансирана с държавни ресурси, за да се квалифицира като държавна помощ“ [3]. Няколко години по-късно Съдът потвърждава този подход в Решение по дело Kwekerij van der Kooy и др./Комисия [4] и през 1988 г. в решение, което се отнася до квалифицирането като помощ на лихвена субсидия върху експортните кредити, отпусната от гръцките власти чрез Гръцката национална банка [5], Съдът квалифицира посочения подход като „постоянна съдебна практика“ [6]. Прочитът на член 92 от Договора за ЕО, според който публичното финансиране на помощта не е задължително условие, за да се квалифицира като помощ мярка, за която няма съмнение, че може да бъде приписана на държавата, се поддържа и от няколко генерални адвокати [7].

39. В Решение по дело Sloman Neptun [8] и след това Съдът обаче заема ясно становище в обратен смисъл. Като отхвърля поддържаната от Комисията теза, която се основава на изложената по-горе съдебна практика, и противно на заключението на генералния адвокат Darmon, Съдът посочва в това решение, че „само предимствата, предоставени пряко или непряко чрез държавни ресурси, следва да се считат за помощи по смисъла на член 92, параграф 1 от Договора“ и че „от самия текст на тази разпоредба следва […], че предимствата, предоставени чрез средства, различни от държавни ресурси, не попадат в приложното поле на разглежданите

2 — Тази тенденция се основава на използването на разделителния съюз „или“ в израза „помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка“, съдържащ се в предишния член 92, параграф 1 от Договора ЕИО (впоследствие член 92, параграф 1 от Договора ЕО, който след изменение става член 87, параграф 1 ЕО, а след това член 107 ДФЕС): вж. по този въпрос MEROLA. Le critère de l'utilisation des ressources publiques, в Les aides d'État. Éditions de l'Université Libre de Bruxelles. 2005, 15.

3 — Решение от 30 януари 1985 г. по дело Комисия/Франция (290/83 Recueil, стр. 439, точка 14). В този случай, макар да няма съмнение, че решението за мярката е взето по инициатива на публичните власти и следователно може да бъде приписано на държавата, френското правителство твърди, че използваните за финансиране на паричната помощ излишъци са финансовият резултат от банкова дейност по управление на спестявания с частен произход, а не държавни ресурси.

4 — Решение от 2 февруари 1988 г. по дело Kwekerij van der Kooy и др./Комисия (67/85, 68/85 и 70/85, Recueil, стр. 219, точки 32?38). В случая, по който е постановено това решение, става въпрос за прилагането в Нидерландия на преференциална тарифа за природния газ в полза на определена група ползватели, определена от производителите на газ, сред които е Gasunie, частноправно дружество, 50 % от чийто капитал се притежава пряко или непряко от нидерландската държава. След като установява с оглед структурата на акционерното участие в Gasunie, че определянето на посочената тарифа е резултат от поведение, което може да бъде приписано на нидерландската държава, Съдът посочва, че „само тази констатация е достатъчна, за да се стигне до извода, че определянето на спорната тарифа […] може […] да попадне в обхвата на понятието за помощ, предоставена от държава членка съгласно член 92 от Договора“.

5 — Решение от 7 юни 1988 г. по дело Гърция/Комисия (57/86, Recueil, стр. 2855, точка 12).

6 — Следва обаче да се отбележи, че още тогава Съдът два пъти изключва наличието на помощ, след като установява, че предимствата не са предоставени пряко или непряко чрез държавни ресурси: вж. Решение от 24 януари 1978 г. по дело van Tiggele (82/77, Recueil, стр. 25, точка 24) и Решение от 13 октомври 1982 г. по дело Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor Will и др. (213/81?215/81, Recueil, стр. 3583, точка 22).

7 — Вж. заключението на генералния адвокат VerLoren van Themaat по дело Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor Will и др., посочено по-горе; заключението на генералния адвокат Slynn по дело Гърция/Комисия, посочено по-горе, и заключението на генералния адвокат Darmon по дело Sloman Neptun, по което е постановено Решение от 17 март 1993 г. (C-72/91 и C-73/91, Recueil, стр. I-887). Вж. като по-скорошен пример заключението на генералния адвокат Poiares Maduro по дело Enirisorse, по което е постановено Решение от 23 март 2006 г. (C-237/04, Recueil, стр. I-2843, точки 44-53).

8 — Посочено по-горе.

разпоредби“[9]. Обратът е потвърден няколко месеца по-късно в Решение по дело Kirsammer-Hack[10], което също се отнася до областта на социалното законодателство. По-нататък тази тенденция е следвана постоянно[11]. По дело PreussenElektra[12] Комисията открито приканва Съда да преразгледа своята съдебна практика, по-специално в светлината на последните промени в общностния правен ред, но Съдът не се съобразява с тази покана[13].

40. Макар предимството, предоставено на едно или повече предприятия, да трябва да е финансирано чрез държавни ресурси, за да може да се счита за държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, според постоянната съдебна практика не е необходимо да се доказва във всички случаи, че е имало прехвърляне на такива ресурси[14]. Отказът от страна на държавата да реализира приходи, макар да не предполага никакво пряко прехвърляне на публични средства, може също да представлява помощ по смисъла на член 107 ДФЕС[15]. Така Съдът вече е приел, че на условието за финансиране чрез държавни ресурси отговарят освобождаването от данъци или данъчното облекчение[16], отлагането на данъчното облагане и при определени условия улесненията за плащане на социалноосигурителни вноски, които органът, отговарящ за събиране на вноските, по свое усмотрение предоставя на предприятие[17], доставката на стоки или услуги при преференциални условия[18], фактическият отказ от публични вземания или освобождаването от задължението за плащане на глоби или на други парични санкции[19].

41. В Решение по дело Ecotrade Съдът приема също, че „допълнителна тежест за публичните власти“ може да е налице в резултат на предоставянето на държавна гаранция[20], хипотеза, на която се позовават изрично дружествата Bouygues във връзка с изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. В това отношение бих искал да напомня, че в Известието си относно държавните помощи под формата на гаранции (наричано по-нататък „Известието относно помощите под формата на гаранции“)[21], когато става въпрос за използването на

9 — Съдът уточнява в точка 19, че „разграничението между предоставените от държавата помощи и помощите, предоставени чрез държавни ресурси, има за цел да включи в понятието за помощ не само пряко предоставените от държавата помощи, но и тези, които се предоставят от публични или частни институции, посочени или създадени от държавата“. В последващо решение Съдът уточнява, че условието за прехвърляне на държавни ресурси не заменя условието за възможността да бъдат приписани на държавата предимствата, предоставени на бенефициерите на разглежданите мерки, а се добавя към него: Решение от 16 май 2002 г. по дело Франция/Комисия (C-482/99, Recueil, стр. I-4397, точка 24).

10 — Решение от 30 ноември 1993 г. (C-189/91, Recueil, стр. I-6185).

11 — Вж. Решение от 1 декември 1998 г. по дело Ecotrade (C-200/97, Recueil, стр. I-7907, точка 36), в което се поставя въпросът дали италианският закон, с който се въвежда производството за извънредно управление на големите предприятия в критично положение, отклоняващо се от общите норми в областта на несъстоятелността, съдържа елементи на помощ и Решение от 17 юни 1999 г. по дело Piaggio (C-295/97, Recueil, стр. I-3735), което се отнася до същия италиански закон. За същата тенденция в съдебната практика, макар и с някои различия в доводите, вж. и Решение от 7 май 1998 г. по дело Viscido и др. (C-52/97?C-54/97, Recueil, стр. I-2629).

12 — Решение от 13 март 2001 г. по дело PreussenElektra, C-379/98 (Recueil, стр. I-2099).

13 — Заслужава да се отбележи, че в случая, по който е постановено Решение по дело PreussenElektra, разходите за разглежданата мярка са понесени главно от частни оператори, действащи на същия пазар като бенефициерите на помощта, което води до още по-съществено нарушаване на конкуренцията.

14 — Решение от 15 март 1994 г. по дело Banco Exterior de España (C-387/92, Recueil, стр. 1-877, точка 14), Решение от 27 юни 2000 г. по дело Комисия/Португалия (C-404/97, Recueil, стр. I-4897, точка 45) и Решение. по дело Франция/Комисия, посочено по-горе, точка 36.

15 — Вж. по-конкретно Решение по дело Banco Exterior de España, посочено по-горе, точка 14 и Решение от 19 май 1999 г. по дело Италия/Комисия (C-6/97, Recueil, стр. I-2981, точка 16).

16 — Вж. Решение по дело Banco Exterior de España, посочено по-горе, точка 14; Решение по дело Италия/Комисия, посочено по-горе, точка 16 и Решение от 19 септември 2000 г. по дело Германия/Комисия (C-156/98, Recueil, стр. I-6857, точки 26 и 27).

17 — Решение от 29 юли 1999 г. по дело DM Transport (C-256/97, Recueil, стр. I-3913).

18 — Решение от 11 юли 1996 г. по дело SFEI и др. (C-39/94, Recueil, стр. I-3547, точка 59).

19 — Решение по дело Piaggio, посочено по-горе (точки 41 и 42).

20 — Вж. Решение от 1 декември 1998 г. по дело Ecotrade (C-200/97, Recueil, стр. I-7907, точка 43). Вж. и Решение от 27 юни 2000 г. по дело Комисия/Португалия (C-404/97, Recueil, стр. I-4897) и Решение на Общия съд от 13 юни 2000 г. по дело EPAC/Комисия (T-204/97 и T-270/97, Recueil, стр. II-2267), в което Общият съд уточнява, че „предоставянето на държавна гаранция не може да избегне забраната на член 92 от Договора само с довода, че това предимство не е предоставено на предприятието бенефициер чрез непосредствено и сигурно мобилизиране на държавни ресурси“ (точка 81).

21 — ОВ C 155, 2008 г., стр. 10.

публични средства, Комисията уточнява, „за да се избегнат всякакви съмнения“, че когато поемането на риск от държавата не е възнаградено с подходяща премия, „е налице полза за предприятието и изтичане на ресурси от държавата“. Следователно помощта би била предоставена „в момента, в който е дадена гаранцията, а не в момента, в който гаранцията е задействана, или в момента, в който се правят плащания съгласно условията на гаранцията“ и „тя би съществувала дори [в крайна сметка] […] да […] не са извършени [никакви плащания] от държавата по [предоставената] гаранция“ [22]. Следователно използването на публични средства произтича не от бъдещата и несигурна тежест, която би понесъл държавният бюджет в хипотезата на реализиране на гаранцията, а от това, че последният *поема без подходяща насрещна престация риска от такава загуба*, което според Комисията представлява действителна пропусната полза. По-точно съчетаването на тези два елемента, поемането на риск и липсата на подходяща премия, води до мобилизиране на публични средства в случай на гаранция [23].

42. Накрая следва да се припомни, че както правилно обръщат внимание дружествата Bouygues, по дело Ecotrade, посочено по-горе, Съдът признава, че дори *бъдеща и потенциална тежест* за публичните власти би могла да е достатъчна, за да се изпълни условието за използване на държавни ресурси [24].

2. По квалификацията на изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. като помощ (първо правно основание за обжалване по дело C-399/10 P)

43. С първото правно основание за обжалване дружествата Bouygues упрекват Общия съд, че неправилно отхвърлил квалификацията на изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. като помощ. Това правно основание се състои от три части. С първата част дружествата Bouygues твърдят, че Общият съд е допуснал грешки, що се отнася до определянето на условията, които се изискват, за да може изявление за подкрепа да предполага ангажиране на държавни ресурси (вж. буква а) по-долу). Във втората част те се позовават на изопачаване на посочените пред Комисията норми на националното право (вж. буква б) по-долу). Накрая, в третата част, на тяхното първо правно основание те твърдят, че е налице грешка в квалификацията, която Общият съд допуснал като неправилно отказал да вземе предвид икономическите последици, свързани с предизвиканото от изявленията на държавата очакване, като използване на публични средства (вж. буква в) по-долу).

22 — В този смисъл вж. съдебното решение.

23 — Доколкото ми е известно, Съдът все още не се е произнесъл изрично по този въпрос (вж. все пак Решение от 8 декември 2011 г. по дело Residex Capital IV, C-275/10, Сборник, стр. I-13043, в което, подобно на Известието относно държавните помощи под формата на гаранции, Съдът открива елемент на помощ в по-малкия паричен разход за бенефициера на държавната гаранция в сравнение с този, който би направил, ако трябваше да получи финансиране или гаранция по пазарни цени). Що се отнася до Общия съд, вж. Решение по дело Epac/Комисия, посочено по-горе, точки 80 и 81. Вж. и като по-скорошен пример Решение от 19 октомври 2005 г. по дело Freistaat Thüringen/Комисия, T-318/00 (Recueil, стр. II-4179, точка 125) и Решение от 10 ноември 2011 г. по дело Elliniki Nafpigokataskevastiki и др./Комисия, T-384/08, точка 92, което препраща към точка 80 от Решение по дело EPAC/Комисия, посочено по-горе.

24 — Всъщност в точка 41 от това решение Съдът приема, че „предвид привилегирования характер на вземанията, свързани с продължаването на икономическата дейност“, разрешението за продължаване на дейността, дадено на предприятията в производство по извънредно управление, „би могло да означава допълнителна тежест за публичните власти, ако действително се установи, че държавата или публични органи са сред главните кредитори на предприятието в затруднение“.

а) По грешките, които се твърди, че допуснал Общият съд, що се отнася до определянето на условията, необходими, за да може изявление за подкрепа на държавата да предполага използване на публични средства (първа част от първото правно основание по дело C-399/10 P)

44. В рамките на първата част от тяхното първо правно основание за обжалване, без да поставят под въпрос условието за финансиране на помощта чрез държавни ресурси като такова, дружествата Bouygues оспорват изискванията, на които Общият съд подчинява доказването на изпълнението на това условие, що се отнася до изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. На първо място, Общият съд неправилно се основал на обстоятелството, че рискът от мобилизиране на публични средства е бъдещ и несигурен, за да изключи, че посочените изявления представляват помощ. На второ място, противно на онова, което излагал Общият съд, неопределеният характер на реда и условията за намеса на държавата, както и на гарантираната сума не бил решаващ, за да се изключи ангажиране на държавни ресурси, тъй като понятието за гаранция не се ограничава до предвидените и уредени от националното право класически обезпечения. Накрая, дружествата Bouygues изтъкват, че Общият съд неправилно приел, че за да се докаже използване на публични средства, е необходимо наличието на правнообвързващо задължение на държавата.

45. Изложените по-горе оплаквания са насочени срещу точки 279 и 280 от обжалваното съдебно решение. В точка 279, след като анализира естеството на изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. (точки 272?278 от обжалваното съдебно решение), Общият съд стига до извода, че „поради техния открит, неточен и условен характер, по-специално що се отнася до естеството, обхвата и условията на евентуална държавна намеса в полза на FT […], [тези изявления] не могат да бъдат приравнени на държавна гаранция или да бъдат тълкувани като разкриващи неотменимо задължение за предоставянето на конкретна финансова помощ в полза на FT“. Той продължава, като уточнява в следващата точка, че „[к]онкретно, безусловно и неотменимо ангажиране на държавни ресурси от страна на френската държава би предполагало, че тези изявления уточняват изрично или точните суми, които ще бъдат инвестирани, или конкретните дългове, които ще бъдат гарантирани, или най-малкото предварително определена финансова рамка, като кредитна линия в определен размер, както и условията за предоставяне на предвидената помощ“.

46. В самото начало бих искал да отбележа, че възпроизведените в предходната точка съображения на Общия съд излизат извън контекста на анализ, осъществен в светлината на относимото национално право, какъвто Общият съд извършва само в точка 283 и сл. от обжалваното съдебно решение. Признавам, че съм озадачен от този подход на Общия съд, състоящ се в разглеждане на въпроса дали изявление на държавата за подкрепа представлява правнообвързващо задължение, което може да мобилизира публични средства, без позоваване на относимите разпоредби на приложимото национално право.

47. Освен това, дори да се предположи, че такъв анализ е допустим, имам и резерви по същество, що се отнася до условията, установени от Общия съд в точка 280 от обжалваното съдебно решение. Всъщност смятам, че те са прекалено ограничителни, доколкото изключват възможността до прехвърляне на публични средства да води всяка мярка за подпомагане, чиито икономически последици могат да бъдат приравнени на тези на държавна гаранция [25], но чийто точен обхват от гледна точка на финансовия риск за държавния бюджет все още не е

25 — Може да се помисли например за гаранциите по подразбиране, произтичащи от особения правен режим, приложим по отношение на бенефициера, или също за писмата за намерение или за подкрепа. В това отношение бих искал да отбележа, че по смисъла на Известието относно помощите под формата на гаранции за целите на прилагането на това известие в понятието „гаранция“ попада „всяка мярка за подпомагане с икономически последици, еднакви с тези на гаранция“, които произтичат или от разпоредба от националното право, или от поведението на администрацията. Така Комисията прави разграничение inter alia между гаранциите, произтичащи от „договорни отношения“ или от „друг правен източник“, и „гаранциите, чиято форма е по-малко ясна“, като посочва като пример „устното поемане на задължения“.

измерим към момента на приемането ѝ[26], и то *дори когато съгласно приложимото национално право такава мярка поражда за държавата правнообвързващо задължение*. Смятам, че такова принципно изключване не е обосновано по-конкретно от гледна точка на практиката на Съда, според която на етапа на квалифицирането на мярка като държавна помощ следва да се държи сметка за последиците, които тя може да породи[27].

48. С оглед на това не смятам, че е необходимо по-нататъшното разглеждане на този въпрос. Всъщност отхвърлянето от страна на Общия съд на твърдението на дружествата Bouygues, че изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. представляват държавни помощи, се основава най-вече на мотиви, различни от изложените в точки 279 и 280 от обжалваното съдебно решение. Тъй като, както ще посоча по-нататък, смятам, че оплакванията, изложени от дружествата Bouygues срещу тези мотиви, трябва да се отхвърлят изцяло, оттук следва, че дори ако стигна до извода, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото в посочената по-горе точка 280 от обжалваното съдебно решение, сама по себе си такава грешка не е достатъчна, за да доведе до отмяната на обжалваното съдебно решение.

49. Ето защо преминавам към разглеждане на оплакванията, изложени от дружествата Bouygues срещу мотивите на обжалваното съдебно решение, с които Общият съд изключва, от една страна, въз основа на нормите на френското гражданско и административно право, че изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. са породили за държавата правнообвързващо задължение (вж. буква б) по-долу) и от друга страна, че те са могли да предполагат ангажиране на държавни ресурси дори при липсата на каквото и да е правно задължение (вж. буква в) по-долу).

б) По твърдяното изопачаване на националните правни норми, представени пред Комисията (втора част от първото правно основание по дело C-399/10 P)

50. Дружествата Bouygues изтъкват, че поради изопачаване на представените пред него норми на вътрешното право Общият съд е приел, че определени аспекти на изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г., по-специално липсата на точност, яснота и категоричност, що се отнася до средствата, които следва да се използват за решаване на проблемите с финансирането на FT, обусловеността от възникване на затруднения с финансирането на FT, както и фактът, че тези изявления са насочени към бъдещето, са пречка за признаването на правно задължение за държавата според френското административно или гражданско право.

26 — Между другото бих искал да отбележа, че посочените в точка 280 от обжалваното съдебно решение условия, според които обхватът на дадената гаранция трябва да бъде измерим в момента на предоставянето ѝ, са между условията, изброени в точка 3.2 от Известието относно помощите под формата на гаранции, които трябва да се изпълнят, за да се спази принципът на частния инвеститор, действащ в условията на пазарна икономика. С други думи, когато не са спазени същите изисквания във връзка с определянето на финансовата рамка на мярката за подкрепа, Комисията приема, че мярката може да представлява помощ, докато Общият съд счита, че тя излиза извън приложното поле на член 107, тъй като не е доказано ангажирането на държавни ресурси.

27 — Решение от 2 юли 1974 г. по дело Италия/Комисия (173/73, Recueil, стр. 709, точка 27); Решение от 24 февруари 1987 г. по дело Deufil/Комисия, 310/85 (Recueil, стр. 901, точка 8); Решение от 26 септември 1996 г. по дело Франция/Комисия, C-241/94 (Recueil, стр. I-4551, точка 20). Що се отнася по-специално до формата на държавно подпомагане, вж. Решение от 14 ноември 1984 г. по дело Intermills/Комисия, 323/82 (Recueil, стр. 3809, точка 31); Решение от 3 октомври 1991 г. по дело Италия/Комисия, C-261/89 (Recueil, стр. I-4437, точка 8); Решение по дело Германия/Комисия, посочено по-горе, точка 25. Впрочем тази липса на формализъм се отразява и на самото понятие за държавни ресурси, което според Съда „включва всички парични средства, които публичните власти действително могат да използват, за да подкрепят определени предприятия“; вж. Решение от 16 май 2002 г. по дело Франция/Комисия, посочено по-горе, точка 37, където широкото определение на Съда има за цел да включи финансовите средства на държавни предприятия, които, въпреки че не са постоянно в държавната хазна, все пак са под постоянен държавен контрол.

51. Бих искал да напомня, че Съдът наскоро се произнесе относно границите на контрола, който упражнява в рамките на производство по обжалване по отношение на направените от Общия съд констатации във връзка с националното право на държава членка [28]. По-специално той уточнява, че „е компетентен да установи, на първо място, дали предвид документите и другите материали, които са били представени на Общия съд, същият не е изопачил текста на съответните национални разпоредби или съдържанието на отнасящата се до тях национална съдебна практика, или още свързаните с тях становища в доктрината, по-нататък, дали с оглед на тези доказателства Общият съд не е направил констатации, които явно противоречат на тяхното съдържание, и накрая, дали при разглеждането на съвкупността от доказателства Общият съд не е придал на някое от тях — за да установи съдържанието на разглежданото национално законодателство — значение, което то няма предвид останалите доказателства, стига това да следва явно от материалите по делото“ [29].

52. В случая в подкрепа на твърдението си за изопачаване дружествата Bouygues се позовават на първо място на правно становище, поискано от Комисията и приложено към изложението ѝ пред Общия съд. От това становище се установявало, че във френското право поемането на задължение за постигане на ясен и точен резултат поражда задължение за резултат, като липсата на точност или яснота, що се отнася до средствата за постигане на такъв резултат е без значение.

53. Противно на поддържаното от FT, този довод е допустим, тъй като е част от правното основание, изведено от неправилно тълкуване на френското право от Комисията, което дружествата Bouygues повдигат пред първата инстанция. Що се отнася до преценката на довода по същество, доколкото дружествата Bouygues имат предвид, че е изопачено съдържанието на посоченото по-горе правно становище, техните доводи трябва да бъдат отхвърлени, тъй като те не уточняват в какво се състои изопачаването и то не може да бъде изведено само от констатацията, че Общият съд не е възприел изложената в това становище теза. За сметка на това, доколкото дружествата Bouygues се основават на въпросното правно становище, за да твърдят, че е налице изопачаване на вътрешноправните норми, бих искал да посоча, от една страна, че от самия текст на посоченото становище се установява, че неговият автор само развива тезата, че според френското търговско право *изглежда възможно* изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. да се квалифицират като „поето задължение за подкрепа“ [30]. От друга страна, както отбелязва Общият съд в точка 283 от обжалваното съдебно решение, от това становище се установява също, че такава теза се основава на предпоставката, че посочените изявления изразяват ясно и точно, макар и сравнително неопределено, задължение от страна на държавата, която именно предпоставка е отхвърлена от Общия съд в точки 272?278 от обжалваното съдебно решение [31]. Същото се отнася и за Решение на Cour de cassation от 9 юли 2002 г. по дело Lordex, посочено в споменатото становище [32].

28 — Решение на Съда от 5 юли 2011 г. по дело Edwin/СХВП, C 263/09 P, Сборник, стр. I-5853. В случая жалбоподателката се позовава на нарушаването на норма от националното право, която е приложима по отношение на спора въз основа на препращане, съдържащо се в разпоредба от правото на Съюза.

29 — Пак там, точка 53.

30 — По-конкретно в пасажите от разглежданото становище, към които препращат дружествата Bouygues, авторът на същото стига до извода, че „*изглежда възможно* да се докаже, че направените от държавата в периода юли?декември 2002 г. изявления действително имат характеристиките на гаранция под формата на едностранно поето задължение, чиято квалификация като задължение за подкрепа *изглежда вероятна*, макар и оригинална“ (курсивът е мой).

31 — Изводите, до които стига Общият съд, що се отнася до неясния, неточен и условен характер на изявленията на държавата в полза на FT, спадат към фактическите преценки, по отношение на които дружествата Bouygues не повдигат пряко и изрично правно основание за изопачаване, тъй като то е изложено с оглед на относимите норми на френското право.

32 — В това решение Cour de cassation отхвърля квалификацията „паричен залог“, но същевременно приема, че съществува правно задължение за постигане на резултат, по отношение на писмо за намерение от дружество майка, в което се посочва: „считано от днес ще следим за доброто протичане на тази операция […] и ще направим необходимото по отношение на Вас за успешното ѝ завършване“.

54. На второ място, дружествата Bouygues твърдят, че според представените пред Общия съд норми на френското административно право, изявления на държавата в подкрепа на предприятие могат да обвържат юридически държавата.

55. Най-напред те посочват, че „съдебната практика по административни дела признава задължителна сила на държавните обещания“. По-конкретно те цитират Решение на Conseil d'État от 30 юни 1922 г. по дело Lamiable и др., според което било достатъчно администрацията да действа „така, че да създаде убеждение“, че би реагирала по определен начин, за да е налице поемане на задължение от страна на държавата. Това съдебно решение било приложимо в конкретния случай, при който, както признал самият Общ съд, изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. пораждат очакване на пазара. В това отношение бих искал да обърна внимание, че същият довод е изложен от дружествата Bouygues пред Общия съд и е отхвърлен в точка 284 от обжалваното съдебно решение главно с мотива че той предполага, че посочените изявления могат да се разглеждат като достатъчно ясни, точни, безусловни и категорични, което Общият съд е изключил в точки 272?278 от същото съдебно решение. От текста на посоченото Решение по дело Lamiable и на другите решения на Conseil d'État, цитирани от дружествата Bouygues и приложени към тяхното изложение [33], обаче се установява, че Общият съд не тълкува явно неправилно тази съдебна практика и не изопачава нейното значение, като приема, че според нея отговорността на администрацията е обусловена от съществуването на конкретни уверения, дадени на правните субекти, или от поведение, от което ясно личи намерението на администрацията да действа по определен начин. Ето защо доводът, който дружествата Bouygues извеждат от тази съдебна практика, не е обоснован.

56. По-нататък дружествата Bouygues се позовават на циркулярното писмо на министъра на икономиката, финансите и промишлеността от 22 юли 2003 г. относно списъка на предоставяните от държавата мълчаливи или изрични гаранционни механизми и на приложената към него обяснителна бележка. От тези актове се установявало, че държавната гаранция може да бъде под формата на „мълчалива гаранция“, определена като административен акт, „който поражда и предполага финансови последици за държавата“, че тя може да произтича по-специално от „министерско писмо или [от] всяко друго основание“ и че дори гаранции, които е възможно да са били предоставени без валидно правно основание, все пак могат да „породят права в полза на своите бенефициери“. В това отношение бих искал да отбележа, че в точка 285 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочва, че дружествата Bouygues не могат да се позоват на това циркулярно писмо и на тази бележка, тъй като изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. „не съдържат нито един елемент, който може да установи наличието на мълчалива гаранция на френската държава в полза на FT“, и препраща към точка 284 от същото съдебно решение [34], в която отхвърля приложимостта в конкретния случай на посочената от дружествата Bouygues съдебна практика по административни дела. Оттук следва, че за да преодолеят възражението на Общия съд за неотносимост на посоченото циркулярно писмо и на обяснителната бележка към него, последните е трябвало да оспорят съдържащите се в посочената точка 284 изводи. Изложените от тях доводи обаче не позволяват да се постигне такъв резултат.

33 — Освен Решение по дело Lamiable и др. посочено по-горе, представено пред Общия съд, дружествата Bouygues прилагат към жалбата си, наред с други документи, Решение на Conseil d'État от 3 март 1993 г. по дело Comité central d'entreprise de la société d'exploitation industrielle des tabacs et allumettes и Решение на Conseil d'État от 26 октомври 1973 г. по дело Société civile immobilière „Résidence Arcole“, които решения са посочени и коментирани в становището на адв. Sureau от 14 януари 2004 г., приложено към подадената пред първата инстанция жалба.

34 — В тази точка Общият съд стига до извода, че „не е установено […], че предвид техните вътрешноприсъщи характеристики [изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г.] могат да послужат за основа на […] правнообвързващо и безусловно задължение на френската държава да подкрепи FT“.

57. При разглеждане на доводите, изложени от дружествата Bouygues в подкрепа на тази втора част от тяхното първо правно основание за обжалване, не може да се приеме, че е налице твърдяното изопачаване на нормите на френското право. Като цяло пречка за признаването на тези доводи за обосновани е изводът, до който стига Общият съд, за неясния, неточен и условен характер на изявленията на държавата в подкрепа на FT. От една страна, този извод е част от фактическа преценка, срещу която дружествата Bouygues не повдигат пряко и изрично оплакване за изопачаване. От друга страна, изложените от тях доводи нямат за цел и във всеки случай не успяват да докажат, че фактическата преценка на френските граждански или административни юрисдикции за естеството на тези изявления явно би била различна.

58. При тези обстоятелства тази част от първото правно основание за обжалване на дружествата Bouygues трябва да се отхвърли.

в) По грешката в квалификацията, която се твърди, че Общият съд допуснал, отказвайки да вземе предвид като използване на публични средства икономическите последици, свързани с породеното от изявленията на държавата очакване (трета част от първото правно основание по дело C-399/10 P)

59. Преди да се пристъпи към разглеждане на третата част от първото правно основание за обжалване на дружествата Bouyges, следва да се обсъди третото оплакване, изложено от тях в рамките на първата част от същото правно основание и изведено от това, че Общият съд неправилно приел, че за да е налице мобилизиране на публични средства, е необходимо наличието на правнообвързващо задължение за държавата. Според дружествата Bouygues, тъй като формата на намеса на държавата била без значение и трябвало да се вземат предвид само последиците от нея, доказването на финансов икономически риск, дори той да не се основава на произтичащо от тази намеса правно задължение, било достатъчно, за да е налице използване на държавни ресурси. Френската република оспорва тези доводи, като се позовава на Решение на Съда от 15 февруари 2001 г. по дело Австрия/Комисия [35], както и на Решение на Общия съд от 14 януари 2004 г. по дело Fleuren Compost [36].

60. По делото, по което е постановено първото от тези решения, Комисията твърди, че поради безусловно и правнообвързващо обещание, направено в полза на бенефициера на спорната помощ преди отправянето на уведомление за нея, което е равностойно на изпълнение на помощта, Република Австрия не може да се позове на съдебната практика по дело Lorenz. Комисията счита, че според австрийското право такова обещание пораждало същите последици като законодателство, с което се въвежда помощ, тъй като задължавало от правна гледна точка австрийските власти да предоставят обещаната помощ. В отговор на този довод Съдът само отбелязва, че австрийските власти изрично са обусловили предоставянето на помощта от предварителното разрешение на Комисията и следователно тя не е доказала, че обещанието за разглежданата помощ е било безусловно и поради това съгласно австрийското право — правнообвързващо преди извършването на уведомлението за помощта. За сметка на това, по делото Fleuren Compost, посочено по-горе, се поставя въпросът в кой момент е предоставена разглежданата помощ — дали при изпращането от нидерландските власти на обратна разписка за подаденото от жалбоподателката искане за субсидия, както поддържа последната, или при приемането на решението за предоставяне след разглеждането на посоченото искане, както твърди Комисията. Общият съд уточнява, че релевантният критерий е „правнообвързващият акт, с който компетентният [национален] орган поема задължението да предостави помощта“ [37].

35 — Решение на Съда от 15 февруари 2001 г. по дело Австрия/Комисия, C-99/98 (Recueil, стр. I-1101).

36 — Решение на Общия съд от 14 януари 2004 г. по дело Fleuren Compost/Комисия, T-109/01, Recueil, стр. II-127.

37 — Точка 74.

61. Подобно на дружествата Bouygues, не смятам, че посочените по-горе съдебни решения може да се разглеждат в смисъла и със значението, които им придава френското правителство. По-конкретно не мисля, че от Решение по дело Австрия/Комисия, посочено по-горе, може да се изведе, както твърди това правителство, че „то установява общ принцип, според който правнообвързващото задължение е необходимо, за да е налице помощ“. Всъщност в това решение, точно както в Решение по дело Fleuren Compost, посочено по-горе, Съдът не се произнася относно понятието за помощ, а само по въпроса дали планирана мярка за помощ може да се разглежда като предоставена, за да се определи правният режим, който се прилага спрямо нея [38]. Освен това в Решение по дело Австрия/Комисия, посочено по-горе, единственият повдигнат от Комисията и разгледан от Съда въпрос е дали съгласно австрийското право даденото от австрийските власти обещание за предоставяне на помощта поражда правнообвързващо задължение за държавата да действа по този начин. За сметка на това, изобщо не се поставя въпросът дали дори при липсата на такова задължение може да се приеме, че е налице ангажиране на държавни ресурси. Накрая, както правилно подчертават дружествата Bouygues, по двете дела не е доказано, нито дори се твърди, че разглежданите актове (обещанието за предоставяне на помощта по дело Австрия/Комисия, посочено по-горе, и обратната разписка за искането за помощ по дело Fleuren Compost, посочено по-горе) са предоставили някакво предимство на бъдещите бенефициери на помощта, какъвто обаче е настоящият случай, що се отнася до изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г.

62. След тези уточнения и макар за мен да не е съвсем убедително [39] становището на френското правителство, че за да може мярка за подкрепа на предприятие да се счита предоставена чрез публични ресурси, винаги е необходимо правнообвързващо задължение за държавата, не смятам, че се налага по-нататъшно разглеждане на този въпрос, доколкото в точка 288 от обжалваното съдебно решение Общият съд все пак е проверил дали *„при липсата на правнообвързващ характер* от гледна точка на националното право на твърдяното задължение, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г., те предполагат прехвърляне на държавни ресурси“ [40]. Третата част от първото правно основание на дружествата Bouygues се отнася именно до тази проверка.

63. В тази част дружествата Bouygues твърдят по същество, че след като признава, че чрез изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. френската държава прилага стратегия, основана на нейната репутация на платежоспособен и надежден кредитор и длъжник, за да възстанови доверието на пазара, по-нататък Общият съд не отчита свързаната с такава стратегия последица, а именно че тази държава би претърпяла загуба на доверие на пазарите, ако не беше оправдала така създаденото от нея очакване. Те посочват, че в спорното решение въз основа на възложено от нея икономическо проучване Комисията признава, че тази загуба на репутация представлява много значителен разход за държавата. Тъй като ставало въпрос за сложен икономически въпрос, Комисията разполагала с право на преценка и Общият съд не следвало да замества анализа на Комисията със своя собствен анализ.

64. Най-напред бих искал да отбележа, че като разглежда в съображения 214?218 от спорното решение въпроса дали изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. имат правнообвързващ характер според вътрешното право, както и дали те могат да изложат на риск надеждността на държавата, в съображение 218 Комисията стига до извода, че „може да се счита, че взети в тяхната съвкупност, [разглежданите обстоятелства] в действителност са в

38 — В Решение по дело Австрия/Комисия, посочено по-горе, се поставя въпросът дали разглежданата мярка трябва да се счита за нова помощ, или за съществуваща помощ, докато в Решение по дело Fleuren Compost,посочено по-горе, трябва да се провери дали спорната мярка е част от предварително разрешена от Комисията схема.

39 — Всъщност с оглед на цитираната в точка 47 по-горе съдебна практика, според която на етапа на квалификация на дадена мярка като държавна помощ следва да се държи сметка за нейните последици, би могло да се приеме, че условието за ангажиране на държавни ресурси е изпълнено, когато с поведението си държавата може да създаде тежест за държавния бюджет, като го излага *фактически,* ако не от правна гледна точка, на достатъчно конкретен финансов риск.

40 — Курсивът е мой.

състояние да поставят в опасност държавни ресурси (било чрез ангажирането на отговорността на държавата по отношение на инвеститорите, било чрез увеличаването на разходите за бъдещи сделки на държавата)“ [неофициален превод], и че „тезата, че изявленията на френските власти от и след юли 2002 г. са помощи, следователно е новаторска теза, но вероятно не е лишена от основание“ [неофициален превод]. В съображение 219 обаче тя счита, че не може „въз основа на това да установи по неопровержим начин наличието на помощи“ [неофициален превод]. Оттук следва, както основателно посочва Общият съд в точка 288 от обжалваното съдебно решение, че в крайна сметка Комисията се отказва от възприемането на окончателна позиция по въпроса дали посочените по-горе изявления са могли да доведат до загуба на надеждността на държавата на финансовите пазари, което би създало финансов риск за последната под формата на увеличаване на разходите във връзка с бъдещите ѝ сделки. При тези обстоятелства дружествата Bouygues нямат основание да твърдят, че Общият съд заменил преценката на Комисията със своята собствена преценка, когато в точка 288 от обжалваното съдебно решение посочва, че „не е доказано, че дори при липсата на правнообвързващ характер от гледна точка на националното право на твърдяното задължение, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г., те предполагат прехвърляне на държавни ресурси“.

65. По-нататък, смятам, че доколкото упрекват Общия съд, че не е взел предвид последиците за публичните финанси от създаденото от разглежданите изявления очакване на пазарите и по този начин е нарушил полезното действие на член 107, параграф 1 ДФЕС, дружествата Bouygues в действителност искат Съдът да направи нова преценка на фактите. Всъщност в точка 288 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че „дори да се предположи, че неспазването на евентуално обещание за подкрепа на френската държава в полза на дадено предприятие може да застраши надеждността и репутацията ѝ на финансовите пазари, в настоящия случай не е доказано, че изявленията от и след юли 2002 г. съдържат точно, безусловно и категорично поемане на задължение в полза на FT, което може да доведе до такива вредоносни последици“. Той продължава, като отбелязва, че „поведението на френските власти от и след юли 2002 г. има за цел именно да се избегнат такива последици, като се остави да витае съмнение относно точното естество, обхват и условия на евентуалната […] бъдеща намеса [на френската държава]“. Освен това в точка 282 от обжалваното съдебно решение, след като признава, че с посочените изявления френската държава е възнамерявала да повлияе активно върху финансовите пазари, за да възвърне тяхното доверие с цел да подготви рефинансирането на FT, Общият съд отбелязва, че „сам по себе си фактът, че в този контекст френската държава е прибегнала до особената си репутация на финансовите пазари, не е достатъчен, за да докаже, че нейните ресурси са изложени на риск, който може да бъде счетен за прехвърляне на държавни ресурси“.

66. Следва да се приеме за установено, че противно на онова, което твърдят дружествата Bouygues, Общият съд наистина взима предвид възможността от разходите в резултат на евентуална загуба на надеждност на държавата на финансовите пазари да произтече ангажиране на публични ресурси, но в конкретния случай я изключва поради липсата на поведение на държавата, което може конкретно да застраши такава надеждност. Този извод отново се основава на фактически преценки на съдържанието и естеството на разглежданите изявления. При липсата на изрично оплакване за изопачаване на съдържанието на тези изявления, такива преценки не подлежат на контрол от страна на Съда.

67. Поради изложените по-горе причини считам, че третото оплакване от първата част от първото правно основание на дружествата Bouygues, както и третата част от това правно основание трябва да се отхвърлят.

г) Заключение по първото правно основание по дело C-399/10 P

68. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отхвърли изцяло първото правно основание за обжалване по дело C-399/10 P, изведено от грешки в квалификацията на изявленията на френската държава от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. като помощ.

3. По квалификацията на заема от акционер като помощ (второ правно основание за обжалване по дело C-399/10 P и второ правно основание за обжалване по дело C -401/10 P)

69. С доводи, които до голяма степен съвпадат, дружествата Bouygues и Комисията оспорват от различни гледни точки съображенията, въз основа на които в обжалваното съдебно решение Общият съд стига до извода, че Комисията не е доказала надлежно наличието на помощ при предоставения от френската държава на FT заем от акционер, и отменя член 1 от спорното решение. Различните оплаквания и доводи, изложени в това отношение от жалбоподателите в двете жалби, ще бъдат групирани и разгледани заедно по-долу.

а) По грешката, която се твърди, че допуска Общият съд, като изисква доказването на тясна връзка между предимство и ангажиране на държавни ресурси (първа и втора подчаст на първата част на второто правно основание за обжалване по дело C-399/10 P и първа част на второто правно основание за обжалване по дело C-401/10 P)

70. Дружествата Bouygues и Комисията приемат, че е необходимо да се докаже наличието на връзка между предимство и ангажиране на публични средства, за да може да се направи извод за съществуването на държавна помощ по смисъла на член 107 ДФЕС, но оспорват възприетото от Общия съд в обжалваното съдебно решение становище, че се изисква стриктно съответствие между тези два елемента. Такова схващане, което според тях е напълно новаторско, не само не се подкрепяло от практиката на Съда и на Общия съд, но и ѝ противоречало.

71. Разглежданото оплакване е насочено главно срещу точка 262 от обжалваното съдебно решение, в която, след като напомня, че предимството трябва да произтича от прехвърлянето на държавни ресурси, Общият съд продължава, като уточнява, че „[т]ова изискване за връзка между установеното предимство и ангажирането на държавни ресурси по принцип предполага, че посоченото предимство *е тясно свързано със съответна тежест*, която обременява държавния бюджет […]“ [41]. В подкрепа на това твърдение Общият съд препраща към точка 21 от Решение по дело Sloman Neptun, посочено по-горе, към точка 27 от Решение по дело Германия/Комисия [42] и към точка 58 от Решение по дело PreussenElektra, посочено по-горе.

72. В самото начало се поставя въпросът какво точно има предвид Общият съд, когато посочва, че предимството трябва да бъде тясно свързано със „съответна тежест“ или на други места в обжалваното съдебно решение, че то трябва да „съответства на еквивалентна тежест“ (точка 297), или още, че трябва да води до „съответно намаляване на държавния бюджет“ (точка 309). Според FT и френското и германското правителство Общият съд само повтаря изискването предимството да бъде предоставено пряко или непряко чрез държавни ресурси, докато дружествата Bouygues и Комисията изтъкват, че искането от Общия съд съответствие надхвърля обикновената връзка и изисква предимството и отпуснатите ресурси да „съвпадат“, включително що се отнася до техния размер.

41 — Курсивът е мой.

42 — Решение от 19 септември 2000 г., C-156/98 (Recueil, стр. I-6857, точка 27).

73. От моя страна, макар да не съм убеден, че Общият съд действително е имал намерение да наложи доказването на еквивалентност от финансова гледна точка на предимството и тежестта, все пак смятам, че той не се е и ограничил да изисква доказване на съществуването на проста взаимозависимост между тях, както по-специално твърди FT. Всъщност, така както е приложено в обжалваното съдебно решение, изискването за съответствие между предимство и тежест, за което Общият съд излага теоретични разсъждения, предполага толкова тясна връзка, че дадена тежест, обременяваща държавния бюджет, би могла да съответства само на предварително определен вид предимство, в резултат на което съществуването на каквато и да е връзка е изключено, когато предимството и тежестта не са от същия порядък.

74. Впрочем, макар съдебната практика да изисква съществуването на връзка между предимството и тежестта, обременяваща държавния бюджет, в смисъл че само предимствата, предоставени „пряко или непряко чрез държавни ресурси“ [43] или които създават „допълнителна тежест за държавата“ [44], представляват помощи по смисъла на член 107 ДФЕС, за сметка на това тя не изисква доказването на стриктно съответствие между предимство и тежест, така, както то се тълкува от Общия съд в обжалваното съдебно решение. По-специално такова изискване не се потвърждава от посочените в точка 71 по-горе съдебни решения, към които препраща Общият съд в точка 262 от обжалваното съдебно решение.

75. Както вече посочих в точка 39 по-горе, първото от тези решения, постановено по дело Sloman Neptun, бележи важен етап в практиката на Съда, който окончателно се разграничава от тълкуването на член 92 от Договора, според което публичното финансиране не се счита за необходимо условие за квалифицирането като помощ на мярка, която може да бъде приписана на държавата. Така в точка 19 от това решение Съдът обръща внимание, че „само предимствата, които са предоставени пряко или непряко посредством държавни ресурси, се считат за помощи по смисъла на член 92, параграф 1 от Договора“, докато „предимствата, предоставени чрез средства, различни от държавни ресурси“, не попадат под действието на тази разпоредба. Делото, по което е постановено това решение, се отнася до национална правна уредба, уреждаща договорните отношения между определени предприятия, които извършват корабоплаването по море, и техните работници. В точка 21 от посоченото решението, към която препраща точка 262 от обжалваното съдебно решение, Съдът приема за установено, че с оглед целта и общата система на разглежданата правна уредба, тя не е насочена към „създаването на предимство, което би представлявало допълнителна тежест за държавата“, и уточнява, че произтичащите от нея последици, по-специално от гледна точка на загубата на данъчни приходи, са „присъщи на този режим“ и „не представл[яват] средство за предоставяне на определено предимство на съответните предприятия“. Тезата на Общия съд, че е необходима връзка на стриктно съответствие между предимството и ангажираните ресурси в смисъла, обяснен в точка 72 по-горе, изобщо не се подкрепя от възпроизведените по-горе пасажи, в които Съдът се ограничава по същество да посочи, че предимство като това, което корабоплавателните предприятия черпят от разглежданата правна уредба, не може да се счита за предоставено чрез публични средства само поради загуба на данъчни приходи, произтичаща непряко от избора на държавата да уреди по определен начин даден отрасъл.

43 — Вж. между другото, освен посочените по-горе Решение по дело Sloman Neptun, Решение по дело PreussenElektra, Решение по дело Германия/Комисия, Решение дело Kirsammer-Hack, Решение по дело Viscido и др. и Решение по дело Ecotrade също и Решение от 5 март 2009 г. по дело UTECA, C-222/07, Сборник, стр. I-1407, в които Съдът отрича квалифицирането като помощ на обща правна уредба, която налага на телевизионните оператори да предназначават част от приходите от дейността си за предварителното финансиране на кино- и телевизионни филми, и Решение от 8 септември 2011 г. по дело Комисия/Нидерландия, C-279/08 P, Сборник, стр. I-7671, точка 103.

44 — Вж. Решение по дело Piaggio, посочено по-горе, точки 34 и 35 и Решение от 15 юли 2004 г. по дело Испания/Комисия, C-501/00, Recueil, стр. I-6717, точки 91 и 92.

76. Точка 58 от Решение по дело PreussenElektra, посочено по-горе, което Общият съд също цитира в точка 262 и по-нататък, в точка 308 от обжалваното съдебно решение, възпроизвежда съдържанието на точка 19 от Решение по дело Sloman Neptun, посочено по-горе, като напомня изискването предимството да бъде предоставено „пряко или непряко чрез държавни ресурси“. В Решение по дело PreussenElektra, посочено по-горе, Съдът, който е сезиран с преюдициален въпрос относно правната уредба на държава членка, налагаща на частните електроснабдителни предприятия задължение за изкупуване на произведената от възобновяеми енергийни източници електроенергия на минимални цени, по-високи от реалната икономическа стойност на този вид електроенергия, изключва възможността намаляването на данъчни приходи, до което може да доведе такова задължение само по себе си да се счита за „средство да се предостави на производителите на електроенергия от възобновяеми енергийни източници определено предимство в тежест на държавата“ [45]. Както в Решение по дело Sloman Neptun, посочено по-горе, Съдът стига до такъв извод с оглед на факта, че такова намаляване на данъчни приходи е „присъщо“ на разглеждания режим. Така финансовата тежест, която произтича от предвиденото от въпросния режим задължение за изкупуване на минимални цени, се понася изцяло от частни предприятия [46].

77. Накрая, що се отнася до Решение по дело Германия/Комисия, посочено по-горе, то не само че не налага стриктно съответствие между предимство и тежест, обременяваща публичните ресурси, а квалифицира като помощ положение, при което адресатите на мярката, обременяваща държавния бюджет — в случая данъчно облекчение, предоставено при определени условия на инвеститорите, — са различни от бенефициерите на помощта, непряко облагодетелствани от насърчаваните с посоченото облекчение инвестиции. За тази цел Съдът се основава на анализ на последиците от разглежданата правна уредба, в резултат на който приема за установено, от една страна, че непряко предоставеното предимство на предприятията, адресати на тази правна уредба, „произтича от отказа на държавата членка от данъчните приходи, които обикновено би получила, доколкото именно този отказ дава възможност на инвеститорите да придобият дялово участие в тези предприятия при по-благоприятни данъчни условия“, и от друга страна, че „наличието на самостоятелно решение на инвеститорите не премахва връзката, съществуваща между данъчното облекчение и предимството, от което се ползват съответните предприятия, след като от икономическа гледна точка пораждащата посоченото предимство промяна в пазарните условия е последица от загубата на данъчни приходи от страна на публичните власти“ [47]. За разлика от анализираните вече решения, в този случай Съдът приема, че намаляването на данъчни приходи е в основата на непряко предоставеното предимство на предприятията, адресати на разглежданата правна уредба, въпреки че то се дължи на данъчно облекчение, предоставено не на тези предприятия, а на трети лица. Според мен оттук следва, че връзката между предимство и тежест трябва да се тълкува в широк смисъл, което предполага отчитането на конкретните последици от намесата на държавата, а това не подкрепя възприетото от Общия съд в обжалваното съдебно решение стеснително тълкуване.

78. Според мен, освен че не се подкрепя от съдебната практика, изложената от Общия съд в точка 262 от обжалваното съдебно решение теза е погрешна и поради прекаления си формализъм, който трудно се съчетава с прилагането на понятието за помощ в зависимост от последиците на разглежданата мярка. От друга страна, има опасност тя да затрудни изключително много доказването на съществуването на държавна помощ, по-специално когато

45 — Точка 62.

46 — Следва да се отбележи също, че и посочените по-горе Решение по дело Sloman Neptun и Решение по дело PreussenElektra се отнасят до обща национална правна уредба, уреждаща даден икономически отрасъл, която в първия случай има за цел да осигури конкурентоспособността на отрасъла, а във втория – да постигне цели, свързани със защита на околната среда. Поради това видът на целената държавна намеса се различава много от този в настоящия случай.

47 — В този смисъл вж. и Решение на Общия съд от 18 януари 2005 г. по дело Confédération nationale du Crédit mutuel/Комисия, T-93/02 (Recueil, стр. II-143) и Решение на Общия съд от 4 март 2009 г. по дело Associazione italiana del risparmio gestito и Fineco Asset Management/Комисия, T-445/05, Сборник, стр. II-289.

става въпрос за държавна намеса, изразяваща се понякога в изключително сложни операции, обхващащи, както в конкретния случай, няколко съставни мерки, които са разсрочени във времето. Накрая, както правилно твърди Комисията, определени видове помощи като непреките помощи или помощите със социален характер, предоставени на потребители, предвидени в член 107, параграф 2, буква а) ДФЕС — при които ангажираните от държавата ресурси не се превръщат автоматично в съответно предимство за бенефициерите, — трудно могат да се обхванат от наложената от Общия съд строга схема.

79. Поради изложените доводи считам, че Общият съд допуска грешка при прилагане на правото, като изисква доказването на тясна връзка, каквато е възприета в обжалваното съдебно решение, между предимството и тежестта, обременяваща държавния бюджет.

80. Както ще покажа по-нататък, тази грешка опорочава целия анализ на Общия съд относно квалификацията на заема от акционер като помощ.

б) По грешката, която се твърди, че е допуснал Общият съд, като отказал да признае съществуването на връзка между, от една страна, предимството, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г. и съобщението от 4 декември 2000 г., и от друга страна, ангажирането на държавни ресурси, произтичащо от офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г. (трета подчаст от първата част от второто правно основание за обжалване по дело C-399/10 P и първа и втора част от второто правно основание за обжалване по дело C-401/10)

81. Според дружествата Bouygues и Комисията в резултат на възприетото от Общия съд тълкуване, що се отнася до естеството на връзката, която трябва да съществува между предимство и използване на държавните ресурси, извършеният от него анализ на намесата на френската държава в полза на FT е разпокъсан и не отчита изкривяващия ефект на различните приети мерки, взети в тяхната цялост. Въз основа на такъв погрешен подход Общият съд неправилно изключил съществуването на връзка между, от една страна, предимството под формата на успокояващ пазара ефект в резултат на изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г. и от друга страна, ангажирането на държавни ресурси чрез предоставянето на посочения заем.

82. Следва да се припомни, че в точка 262 и сл. от обжалваното съдебно решение Общият съд разглежда въпроса дали установените преди това от него предимства за FT, следващи от изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. и от съобщението от 4 декември 2002 г., действително произтичат от прехвърляне на държавни ресурси. Той разглежда това отделно и последователно, що се отнася до: i) изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. (точки 268?289)[48]; ii) съобщението от 4 декември 2002 г. (точки 291?298); и iii) офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г. (точки 299?231). В трите случая Общият съд стига до извода, че липсва прехвърляне на държавни ресурси.

83. Що се отнася до съобщението от 4 декември 2002 г., Общият съд констатира, първо, че нито Комисията, нито дружествата Bouygues поддържат, че това съобщение предполага прехвърляне на държавни ресурси от гледна точка на френското административно или гражданско право (точки 293?295). Доколкото обаче, както признава самият Общ съд в точка 302 от обжалваното съдебно решение, приетото от Комисията в спорното решение ангажиране на публични средства произтича *от изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември*

48 — Вж. точки 44—78 по-горе.

2002 г. в съчетание със съобщението от 4 декември 2002 г., а не от изпращането на офертата, разгледано отделно, посочената констатация не изглежда относима и във всички случаи не е решаваща, за да се стигне до извода, че Комисията не е доказала съществуването на ангажиране на държавни ресурси[49].

84. По-нататък, в точка 296 от обжалваното съдебно решение, Общият съд посочва, че „[в]ъв всички случаи *произтичащото от съобщението* от 4 декември 2002 г. *прехвърляне на държавни ресурси може да съответства* единствено на предимство, състоящо се в откриването на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро, както изрично е предвидено в това съобщение“, и че такова предимство, чието наличие Комисията не е установила надлежно в спорното решение, *„е отделно от предимството, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г.*, за което в посоченото решение се приема, че е налице“[50]. Следователно в този пасаж Общият съд изключва a priori възможността за съществуването на връзка, която е достатъчна, за да се приеме, че е налице държавна помощ, между, от една страна, *предимството под формата на успокояващ* пазара ефект, произтичащо от изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г.[51], и от друга страна, ако се приеме, че е доказано от Комисията *ангажирането на държавни ресурси, произтичащо от същото съобщение*.

85. От използваната от Общия съд формулировка се установява, че този извод се основава *единствено* на констатацията, че не съществува съотношение на *съответствие* или на *равностойност* между предимството, състоящо се в посочения успокояващ ефект, и евентуалното правнообвързващо задължение на държавата да предостави посочения в съобщението от 4 декември 2002 г. заем от акционер. Тук Общият съд прилага разискваната по-рано и отхвърлена в точки 70?78 по-горе теза, според която, за да се докаже наличието на държавна помощ, установеното предимство трябва да бъде тясно свързано със „*съответстваща*“ или *„равностойна“ тежест*, обременяваща държавния бюджет. В резултат на прилагането на това схващане за връзката между предимство и ангажиране на държавни ресурси, той изключва в конкретния случай съществуването на такава връзка, тъй като предимството (успокояващият финансовите пазари ефект, който се дължи само на съобщението за откриването на кредитна линия в полза на FT) и тежестта (правнообвързващо задължение за откриване на предвидената кредитна линия) не са от един и същ порядък.

86. Оттук следва, че според Общия съд не би могло да се установи наличие на помощ с предмет предимство, състоящо се в подобряване на условията за рефинансиране на FT поради положителната реакция на финансовите пазари в резултат на съобщението от 4 декември 2002 г., дори ако Комисията беше доказала, че доколкото създава правнообвързващо задължение за държавата, посоченото съобщение предполага *само по себе си* прехвърляне на държавни ресурси, тоест дори когато предимството и тежестта за държавния бюджет произтичат от *един и същ акт* (съобщението от 4 декември 2002 г.). Такъв резултат впрочем е още по-труден за разбиране, като се има предвид, че самият Общ съд признава, че съобщението предоставя безспорно предимство на FT и че то е именно предимството, което цели френската държава и към чието постигане са насочени всички последователни мерки в периода юли?декември 2002 г., включени в рамките на една и съща стратегия за подкрепа в полза на FT.

49 — Във втората част от нейното второ правно основание Комисията посочва, че противно на установеното в точка 293 от обжалваното съдебно решение, е представила доказателства, които позволяват да се приеме, че взети заедно, изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. представляват ангажиране на публични средства. Тя посочва също, че в точки 303?305 от обжалваното съдебно решение самият Общ съд прима, че такова ангажиране вече се подразбира от съобщението от 4 декември 2002 г. Не смятам, че тези доводи могат да се приемат. Що се отнася до първия, от съображение 219 от спорното решение се установява, че в крайна сметка Комисията се въздържа от окончателно становище по въпроса дали, взети заедно, изявленията от и след юли 2002 г. предполагат ангажиране на държавни ресурси. Що се отнася до втория довод, от точка 293 от обжалваното съдебно решение ясно личи, че Общият съд не разглежда въпроса дали съобщението от 4 декември 2002 г. предполага поемане в съответствие с френското право на правнообвързващо задължение от страна на държавата.

50 — Курсивът е мой.

51 — Следва да се приеме, че когато в точки 296 и 297 от обжалваното съдебно решение посочва „изявленията от и след юли 2002 г.“, Общият съд се позовава и на съобщението от 4 декември 2002 г.

87. Въз основа на изложените по-горе съображения считам, че като се основава на неправилно тълкуване на значението на връзката, която трябва да съществува между предимство и ангажиране на публични средства, в точки 296 и 297 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че такава връзка не би могла да бъде установена между, от една страна, предимството, състоящо се в успокояващия финансовите пазари ефект на съобщението от 4 декември 2004 г., и от друга страна, евентуално прехвърляне на държавни ресурси, свързано с това съобщение. Сама по себе си констатацията за такава грешка обаче не позволява да се направи извод, че обжалваното съдебно решение трябва да бъде отменено. Всъщност в структурата на разсъжденията на Общия съд посочените точки 296 и 297 са част от мотивите, изложени от съображения за изчерпателност.

88. След тези уточнения бих искал да отбележа, че същото неправилно тълкуване се отразява и на останалата част от анализа на Общия съд.

89. Това се отнася по-конкретно за точка 299 от обжалваното съдебно решение, където, когато става въпрос за това дали изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г. предполага прехвърляне на държавни ресурси, Общият съд приема, че „доколкото Комисията не е установила надлежно в [спорното] решение наличието на предимство, произтичащо от самата оферта за сключване на договор, […] на още по-голямо основание е невъзможно [той] да заключи, че е налице свързано с това предимство прехвърляне на държавни ресурси“. Все пак, макар в разсъжденията на Общия съд този извод да следва логично от направените в точки 246?267 от обжалваното съдебно решение констатации[52], за сметка на това изборът на Общия съд да не свърже на този етап евентуалното ангажиране на държавни ресурси, произтичащо от изпращането на тази оферта, с ефекта на успокояване на финансовите пазари, следващ от съобщението от 4 декември 2002 г., както прави Комисията в спорното решение, е обоснован само в светлината на разгледаното и отхвърлено в точки 70?78 по-горе стеснително тълкуване на връзката между предимство и ангажиране на държавни ресурси.

90. Това тълкуване се отразява и на съдържащия се в точка 302 и сл. от обжалваното съдебно решение анализ, в който, като разглежда въпроса дали Комисията е успяла да докаже прехвърляне на държавни ресурси въз основа на „общия си подход“, Общият съд се заема да провери, „от една страна, дали потенциалната тежест за държавния бюджет, за която Комисията приема, че е налице, що се отнася до съобщението за проекта за заем от акционер и изпращането на договора за заем от акционер, вече се е съдържала мълчаливо в изявленията от и след юли 2002 г., и от друга страна, дали тази тежест съответства на предимството, което Комисията свързва с тези изявления“. В рамките на този анализ в точки 303?305 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема за установено, че поради открития, неточен и условен характер на изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. съобщението от 4 декември 2002 г. представлява „важно прекъсване на поредицата от събития, довели до рефинансирането на FT“, и в точка 308 стига до извода, че предвид това прекъсване Комисията не е имала право да установи наличието на връзка „между евентуалното ангажиране на държавни ресурси на този етап и предимствата, предоставени от по-ранните мерки, а именно изявленията от и след юли 2002 г.“. Всъщност според Общия съд „такава връзка […] между конститутивните елементи на понятието за помощ, когато става въпрос за настъпили по различно време отделни факти, би била в противоречие с изискването за връзка между предимството и прехвърлянето на държавни ресурси […], както е установено с Решение по дело

52 — Напомням, че в точка 246 от обжалваното съдебно решение Общият съд изключва възможността изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г. само по себе си да е имало успокояващ пазара ефект, подобен на този, предизвикан от съобщението от 4 декември 2002 г., тъй като не е публично оповестено, а в точки 264?267 приема, че Комисията не е установила предимство, свързано с това изпращане, което да е отделно от предимството, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г. и от съобщението.

PreussenElektra“. В следващата точка Общият съд посочва, че „обстоятелството, че изявленията от и след юли 2002 г., както и съобщението от 4 декември 2002 г., са довели до възникването на предимство в полза на FT […] не води до *съответно намаляване на държавния бюджет* […]“, и препраща в това отношение към точки 296 и 297 от обжалваното съдебно решение.

91. Що се отнася до последиците, които според Общия съд произтичат от констатираното от него прекъсване между изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г., бих искал да отбележа, че както самият Общ съд признава inter alia в точка 243 от обжалваното съдебно решение, установеното в спорното решение предимство под формата на успокояващ финансовите пазари ефект произтича не само от посочените изявления, *но и* от съобщението от 4 декември 2002 г. и поради това се проявява дори след посоченото прекъсване. Оттук следва, че сама по себе си констатацията за такова прекъсване не позволява да се изключи установената от Комисията връзка между това предимство и ангажирането на държавни ресурси на етапа на изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г..

92. За сметка на това от възпроизведените в точка 90 по-горе пасажи ясно личи, че дори в рамките на анализа на съвкупността от мерки, довели до рефинансирането на FT, това, което конкретно пречи на Общия съд да признае съществуването на установената от Комисията връзка между, от една страна, успокояващия финансовите пазари ефект, предизвикан от съобщението за предоставянето на заем от акционер в определен размер в полза на FT и „създаденото на пазара впечатление за съществуването на този заем“[53], и от друга страна, прехвърлянето на държавни средства, свързано с прилагането на тази мярка[54], е схващането, че такава връзка предполага стриктно съответствие между предимство и тежест за държавния бюджет, съответствие, което не съществувало между тежест (в случая изпращането на подписаната и парафирана оферта за заем от акционер от 20 декември 2002 г.), която не се отразява на имуществото на бенефициера чрез предимство от същия порядък (а именно в конкретния случай чрез възможността във всеки момент посочената сума да му бъде предоставена).

93. От всички изложени по-горе съображения следва, че поради неправилно тълкуване на значението на връзката между предимство и ангажиране на държавни ресурси Общият съд приема, че Комисията не е доказала в конкретния случай прехвърляне на държавни ресурси.

94. При това положение остава още да се прецени дали в спорното решение Комисията е могла правилно да установи връзка между предимството под формата на успокояващ финансовите пазари ефект, предизвикан inter alia от съобщението от 4 декември 2002 г., и твърдяното ангажиране на държавни ресурси, произтичащо от изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г.[55].

53 — Вж. съображение194 от спорното решение, както и бележката под линия 116 от него.

54 — По-точно „потенциалната допълнителна тежест […] създадена от съобщението за предоставянето на заема от акционер в съчетание с реализирането на предварителните условия за това предоставяне, създаденото привидно впечатление на пазара за действителното предоставяне на този заем и накрая, изпращането на парафирания и подписан договор за заем от ERAP на FT“ [неофициален превод] (съображение 196 от спорното решение).

55 — Като Общия съд не заемам становище по въпроса дали, както твърди Комисията в съображение 196 от спорното решение, изпращането на проекта за договор за заем от акционер само по себе си предполага ангажиране на държавни ресурси под формата на потенциална тежест за държавния бюджет, доколкото последният „трябва да държи на разположение на FT чрез ERAP сума, която съответства на тези ресурси“, и следователно независимо както от разглеждането на условията, от които зависи този договор, така и от обстоятелството, че той така и не е изпълнен. Бих искал обаче да отбележа, че за разлика от германското правителство, нито френското правителство, нито FT оспорват, че на този етап е могло да настъпи ангажиране на държавни ресурси.

95. В това отношение ми се струва, че що се отнася до тясно свързани мерки, като съобщението, че е в ход определена държавна намеса, и нейното реализиране (чрез изпращането на подписания и парафиран договор)[56], между които освен това са изтекли само около две седмици, само по себе си обстоятелство, че предимството за бенефициера произтича от първата от тези мерки, докато ангажирането на публични средства е свързано с втората, не изключва възможността между тях да се установи характерна за помощ връзка. Според мен изключването на такава връзка само поради факта че разглежданото предимство произтича пряко не от мярката, която може да предполага прехвърляне на публични ресурси, а по-скоро от дадената от държавата гласност във връзка с предстоящото прилагане на тази мярка, би било проява на прекалено формалистичен подход. В по-общ план ми се струва, че да се отрича такава връзка, означава да се пренебрегне действителното икономическо значение на намесата на френската държава при рефинансирането на FT, тъй като, от една страна, е ясно, че последното е могло да се рефинансира на пазара само благодарение на неколкократните изявления за подкрепа на държавата в негова полза[57], сред които по-конкретно съобщението от 4 декември 2002 г., и от друга страна, че приетите от държавата различни мерки, включително изпращането от ERAP на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г., която единствена е могла да ангажира публични средства, са част от една и съща стратегия на държавата в подкрепа на FT, чиято „цел и последица като цяло е да се възвърне доверието на пазарите“[58], за да може FT да се рефинансира при по-благоприятни условия.

96. Въз основа на всички изложени по-горе съображения считам, че Общият съд допуска грешка при прилагане на правото, като въз основа на неправилно тълкуване на член 87, параграф 1 ЕО отказва да признае наличието на връзка между, от една страна, предимството, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г., и от друга страна, потенциалното ангажиране на държавни ресурси, произтичащо от изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г. Такава грешка може да доведе до отмяната на обжалваното съдебно решение[59].

97. Другите правни основания и доводи, повдигнати от дружествата Bouygues и от Комисията, ще бъдат разгледани накратко в останалата част от настоящото заключение с оглед на възможността Съдът да не възприеме изводите, до които стигнах по-горе.

в) По грешките, които се твърди, че е допуснал Общият съд, що се отнася до понятието за предимство, произтичащо от предоставянето на кредитна линия (втора част от второто правно основание за обжалване по дело C-401/10 P)

98. В рамките на втората част от второто си правно основание за обжалване дружествата Bouygues посочват, че в анализа си относно съществуването на предимство Общият съд неправилно е взел предвид поотделно съобщението от 4 декември 2002 г. и изпращането на оферта за заем от акционер от 20 декември 2002 г., при положение че според тях ставало въпрос за елементи от една и съща държавна намеса, които не могли да се разглеждат поотделно.

56 — В това отношение в жалбата си Комисията говори за „две прояви на един и същ факт, който освен това е възприет по еднакъв начин на пазара“.

57 — Тези изявления, макар да са повлияли върху субективните реакции на участниците на финансовите пазари, са предоставили обективно материално предимство на FT.

58 — Вж. обжалваното съдебно решение, точка 303.

59 — Разбира се този извод, както и всички изложени по-горе съображения, нямат значение за отговора на въпроса дали разглежданата намеса на френската държава отговаря на критерия за разумния частен инвеститор, действащ в условията на пазарна икономика.

99. Според мен, доколкото има за цел да оспори преценката на Общия съд относно съществуването на предимство, свързано с изпращането на офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г., това оплакване трябва да бъде обявено за недопустимо. За сметка на това, доколкото с него се критикува изводът на Общия съд, че не съществува достатъчно тясна връзка между „успокояващия ефект, произтичащ от оповестеното откриване на кредитна линия в размер на 9 милиарда [евро, и] прехвърлянето на държавни ресурси в резултат на това откриване“, посоченото оплакване съвпада с това, изложено в рамките на третата подчаст на първата част от второто правно основание за обжалване, разгледано по-горе заедно със сходните оплаквания на Комисията.

г) По грешката, която се твърди, че е допуснал Общият съд, като не е разгледал критерия за разумния частен инвеститор, за да определи дали е налице предимство за FT (трета част от второто правно основание за обжалване по дело C-401/10 P)

100. С третата част от второто си правно основание за обжалване Комисията твърди по същество, че Общият съд трябвало да провери, както тя направила това в спорното решение, дали предоставеното на FT предимство, произтичащо от всички изявления от и след юли 2002 г. и от съобщението от 4 декември 2002 г., „е предоставено при нормални пазарни условия или дали частно предприятие би се ползвало от същото предимство при същите условия, ако държавата беше действала като частен инвеститор“. Като не направил тази проверка Общият съд нарушил член 87, параграф 1 ЕО.

101. Според мен това оплакване трябва да се отхвърли като неотносимо. Всъщност от мотивите на обжалваното съдебно решение ясно се установява, че Общият съд стига до извода, че Комисията не е приложила правилно понятието за помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО, поради това че макар да е доказала надлежно съществуването на предимство за FT, произтичащо от изявленията от и след юли 2002 г. и от съобщението от 4 декември 2002 г., все пак не е установила, че такова предимство произтича от прехвърляне на държавни ресурси. Комисията обаче не обяснява как Общият съд би могъл — в резултат на евентуално разглеждане на законосъобразността на следвания от нея метод при прилагането на проверката за частния инвеститор — да измени такъв извод, върху който се основава отмяната на спорното решение.

д) По твърдяното нарушение на член 87 ЕО във връзка с член 230 ЕО, изразяващо се в това, че Общият съд е нарушил свободата на преценка, от която се ползва Комисията, когато извършва сложни икономически анализи (четвърта част от второто правно основание за обжалване по дело C-401/10 P)

102. С четвъртата част от второто си правно основание за обжалване Комисията първо упреква Общия съд, че е нарушил свободата на преценка, с която тя разполага при извършването на сложни икономически преценки, като прилага в спорното решение критерия за разумния частен инвеститор, действащ при условията на пазарна икономика. Това оплакване също трябва да се отхвърли, тъй като Комисията не обяснява как Общият съд би могъл да наруши свободата на преценка, от която тя се ползва при прилагане на критерия за частния инвеститор, при положение че той не проверява законосъобразността на спорното решение в частта, в която е приложен този критерий.

103. В същата част на правното основание Комисията упреква по-нататък Общия съд, че заменил подхода на Комисията със своя, като извършил контрол за целесъобразност на спорното решение. По-конкретно Комисията, изглежда, упреква Общия съд, че при разглеждане на въпроса за съществуването на прехвърляне на държавни ресурси е отхвърлил като необоснован „общия подход“, който следвала Комисията при прилагането на критерия за частния инвеститор. Този довод също не може да бъде приет. Всъщност Общият съд не може

да се упреква, че излиза извън границите на контрола за законосъобразност по отношение на прилагането на понятието за помощ, когато, като се основава inter alia на собствената си преценка на фактите, стига до извода, че дори като се разгледат заедно всички последователно настъпили събития от и след юли 2002 г., не може да се установи прехвърляне на държавни ресурси.

104. Останалите доводи, повдигнати от Комисията в тази част от нейното второ правно основание за обжалване, съвпадат с вече изложените в първата и втората част от същото правно основание.

Б – *По твърдяното противоречие в мотивите на обжалваното съдебно решение (първо правно основание за обжалване по дело C-401/10 P)*

105. Според Комисията на различни места в обжалваното съдебно решение Общият съд прави несъвместими помежду си анализи на разглежданите събития. По-конкретно, от една страна, заедно с изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. той анализирал и съобщението от 4 декември 2002 г., за да стигне до извода, че взети заедно, тези мерки предполагат предимство за FT, и от друга страна, в противоречие с предходните си твърдения, приемал за установено, че между тези изявления и това съобщение съществува значително прекъсване.

106. Не споделям становището на Комисията. Напротив, смятам, че обжалваното съдебно решение следва твърде линейна логика и в мотивите му не са налице твърдените от Комисията противоречия. По-конкретно не виждам никакво противоречие между, от една страна, твърдението, че изявленията от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г., разглеждани заедно или поотделно, предоставят едно и също предимство (или подобно предимство) на FT, доколкото те показват намерение на държавата да се намеси в негова подкрепа, и от друга страна, констатацията, че тези различни мерки определят с различна степен на точност средствата, които следва да се приложат, за да се осъществи такава подкрепа, и че имат различно естество и значение, що се отнася до способността им да ангажират държавата чрез правнообвързващо задължение. Освен това, ако се държи сметка за възприетото от Общия съд тълкуване, що се отнася до връзката между предимство и прехвърляне на държавни ресурси, противно на това, което твърди Комисията, не може да се открие никакво противоречие между, от една страна, точка 259 от обжалваното съдебно решение, в която Общият съд стига до извода, че „изявленията от и след юли 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г. […] са свързани с предоставянето на предимство на FT“, и точка 296, където той отбелязва, че „произтичащо от съобщението от 4 декември 2002 г. прехвърляне на държавни ресурси може да съответства единствено на предимство, състоящо се в откриването на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро, както изрично е предвидено в това съобщение“. Всъщност, както вече посочих по-горе, последната точка представлява прилагане в конкретния случай на схващането, според което връзка може да съществува само между предимство и прехвърляне на държавни ресурси от един и същ порядък, каквато връзка според Общия съд в разглежданията случай не е налице между, от една страна, предимството, състоящо се в успокояващия финансовите пазари ефект, произтичащ от посочените изявления и от посоченото съобщение, и от друга страна, прехвърлянето на публични средства в резултат на откриването в полза на FT на кредитна линия в размер на 9 милиарда евро.

107. Поради това считам, че първото правно основание за обжалване на Комисията трябва да се отхвърли.

B – *По твърдението за неправилно тълкуване и за изопачаване на спорното решение (трето правно основание за обжалване по дело C-401/10 P)*

108. В третото си правно основание за обжалване Комисията упреква Общия съд, че тълкува неправилно спорното решение и изопачава фактите, върху които се основава този акт. По-конкретно тя го упреква за това, че в точки 254 и 255 от обжалваното съдебно решение приема, че Комисията е трябвало да разгледа и да мотивира по-подробно наличието на отделно предимство, произтичащо от офертата за заем от акционер от 20 декември 2002 г., макар от точки 190 и 194 от спорното решение ясно да се установявало, че тя изобщо не е взимала предвид такова предимство, а винаги е приемала за установено само предимството, състоящо се в отварянето отново на капиталовия пазар при оптимални условия за FT в резултат на „създаденото на пазара привидно впечатление за наличието на заем от акционер“. Освен това тя оспорва съдържащото се в точка 247 от обжалваното съдебно решение твърдение, че в съдебното заседание от 21 април 2009 г. е признала пред Общия съд, че смята, че посочената оферта за заем от акционер като такава предполага допълнително предимство, отделно от предимството, произтичащо от съобщението от 4 декември 2002 г. Противно на това, което поддържа Комисията, от мотивите на обжалваното съдебно решение, по-конкретно от точки 244 и 245 от него, ясно се установява, че Общият съд действително взима предвид първо предимството, произтичащо от „създаденото на пазара привидно впечатление за наличието на заем от акционер“, което Комисията посочва като единственото предимство, прието за установено в спорното решение, и само от съображения за изчерпателност в точки 254 и 255 изследва дали е възможно това решение да се тълкува в смисъл, че Комисията е имала предвид и едно последващо и отделно предимство. Според мен при тези обстоятелства и без да е необходимо да се проверява дали Общият съд изопачава твърденията на Комисията в съдебното заседание от 21 април 2009 г., изложеното в предходната точка оплакване, изведено от неправилно тълкуване на спорното решение, трябва да се отхвърли като необосновано.

109. В рамките на своето трето правно основание Комисията освен това упреква Общия съд, че е „изопачил [оспореното] решение и фактите, на които се основава то“, като е представил значително прекъсване в поредицата от събития в периода юли?декември 2002 г., между изявлението от 12 юли 2002 г. и съобщението от 4 декември 2002 г., „като не напомнил другите две изявления, направени през септември и октомври 2002 г.“, които според Комисията свидетелствали за постепенното конкретизиране на поетите от френската държава ангажименти към FT. Това оплакване също трябва да се отхвърли. Всъщност по-конкретно от точки 303 и 304 от обжалваното съдебно решение се установява, че Общият съд приема, че в поредицата от събитията съобщението от 4 декември 2002 г. представлява „важно прекъсване“ спрямо *трите изявления* от 12 юли, 13 септември и 2 октомври 2002 г. („изявленията от и след юли 2002 г.“ според възприетия от Общия съд в точка 21 от обжалваното съдебно решение израз) — естеството и значението на всяко от които вече са разгледани подробно в точки 273?276 от обжалваното съдебно решение — и следователно че не пропуска да разгледа, както твърди Комисията, съвкупността от мерки, предхождащи това съобщение.

110. С оглед на всички изложени по-горе съображения считам, че третото правно основание за обжалване на Комисията трябва да се отхвърли изцяло като необосновано.

Г– *По искането на Френската република за изменение на мотивите*

111. В писмения си отговор на жалбата на Комисията френското правителство посочва, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точки 240 и 259 от обжалваното съдебно решение квалифицира като предимство по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО последиците, породени от изявленията от и след юли 2002 г. и от съобщението от 4 декември 2002 г., преди да разгледа тези мерки с оглед на критерия за разумния частен инвеститор.

112. Според мен искането за изменение на мотивите, което френското правителство по същество отправя до Съда чрез посочените доводи, не може да се приеме. Всъщност в точка 217 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочва, че „прилагането на критерия за частния инвеститор непременно предполага, че предприетите от държавата в полза на дадено предприятие мерки предоставят предимство чрез ресурси на държавата“. В точка 221 той заявява, че първо ще прецени дали взетите от френската държава мерки в полза на FT са му предоставили предимство, а след това — дали такова предимство е предоставено при спазване на критерия за частния инвеститор. Накрая, в точка 313 Общият съд посочва, че не следва да се произнася по повдигнатите от жалбоподателите в първоинстанционното производство правни основания и доводи относно законосъобразността на прилагането от Комисията на критерия за разумния частен инвеститор. При тези обстоятелства, както признава самото FT, не може да се приеме, че Общият съд се е произнесъл по „недължимия“ характер по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО на материалното предимство, произтичащо от взетите от френската държава мерки в полза на FT, така както то е установено в точки 234?240 от обжалваното съдебно решение[60].

V – Заключение

113. Поради изложените доводи предлагам на Съда да отмени Решение на Общия съд на Европейския съюз от 21 май 2010 г. по съединени дела Франция и др./Комисия (T-425/04, T-444/04, T-450/04 и T-456/04). Освен това, доколкото допуснатата от Общия съд грешка опорочава целия му анализ и като се има предвид, че той не е разгледал всички правни основания, повдигнати срещу Решение 2006/621/ЕО на Комисията от 2 август 2004 г. относно държавната помощ, приведена в действие от Франция в полза на France Télécom, сред които правното основание, отнасящо се до прилагането от страна на Комисията на принципа на разумния частен инвеститор, действащ при условията на пазарна икономика, смятам, че е уместно Съдът да върне делото на Общия съд в съответствие с член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз за ново разглеждане на първоинстанционната жалба и да не се произнася по съдебните разноски в производството по обжалване.

60 — Вж. и Решение от 5 юни 2012 г. по дело Комисия/EDF и др., C-124/10 P, точка 89.